Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гараба | № 186 (17309) | 1986 оной августын 13, среда | Сэн 3 мун.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ШИИДХЭХЫ ШАТАДА ЭРШЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛЖЭ, УРГАҺАН НОГООГОО СҮМ ХУРЯАЖА АБАЯ!

РЕПОРТАЖ

ЗАЛУУШУУЛ ЗАЛИТАЙ

Үдын наранай шарахашье гээшэнь тэнсэлгүй, зааханшье һүүдэр гү, али һэрюухэн газар байдаг һай гэхээр болоно. Теэд наранда дүрэжэ, гүжэгэр хүрин хара бэетэй болоһон хүбүүд энэ халуунииe тооношьегүй хэбэртэй. Тэдэнэр Галтайн голой сабшалан дээрэ ногоо сабшажа, үбһэ хуряажа, һүри соможо, зогсонгүй хүдэлжэл байна.

— Үбһэшэдтэ наран лэ байгаа һаа һайн гүб даа. Эгээл иимэ сагта сабшаһан ногооe нэгэ хахад, хоёр үдэр соо хэбтүүлжэ хатаагаад лэ хуряахада тон шэмэтэй үбһэн абтана ха юм. Харана гүт, тэдэ һүринүүдэй хүхэржэ байхыень. Эдэмнай дуһалшье бороодо ороогүй үбһэн гээшэ. һая экспресс-лабораторидо шалгуулхадамнай бүхы үбһэн 1-дэхи классай гэжэ сэгнэгдээ һэн,— гэжэ эндэхи үнинэй луговод Б. А. Дымбрылов хэлэнэ.

— Ходо наратай халуун байхадаа һайн ааб даа. Теэд бидэ үбһэшэдтэ хаа-яахан хура бороо ороо һаань, баһал муу бэшэ бэлэй. Бүхэли июль соо, августын эхеэршье эндэмнай шииг нойтон орооогүй, илангаяа тарьянай болон бусад ургамалнуудай ургасые нилээд хатаажа байна,— гээд, эндэ хүдэлжэ байһан үбһэшэдэй звеноe даагша Сультим Бадмаев хөөрэнэ.

— Нэрээшье үбһэшэд хүбүүднай баһал нэгэ-хоёр үдэртэ бороо орожо, амаруулдаг һай гэжэ һанашанхай. Юуб гэхэдэ, үнгэрһэн июлиин эхинһээ хойшо эдэнэр нэгэшье үдэр амараагүй хүдэлжэ байна. Ехэшье ажал хээ даа. Хэрбээ нёдондо эдыдэ эндэхи сабшалангай хахадайньшье ногоон абтаагүй байгаа һаа, мүнөө һүүлшын хэдэн гектарай үбһэн хуряагдажа байна. Үнгэрһэн жэлдэ аяар сентябриин 20 болотор сабшалан дээрэ хүдэлөө һэмди,— гэжэ луговод Бадма Амурович хэлэнэ.

— Эндэһээтнай бүхыдөө хэды центнер үбһэн абтаа гээшэб? — гээд асуухада, тэрэ иигэжэ саашань хөөрэнэ:

— Гурба мянга үлүүтэй центнер үбһэн һурилэгдөө. Мүнөөдэртөө үшөө арбаад гектарай ургаса хуряагдаха ёһотой. Хабартаа минии хоёр дахин үһалһан энэ Галтайн голой 137 гектар сабшалангай гектар бүриһөө 25 центнер үбһэн абтаад байна.

Түгнын гол харгыһаа хойшо аяар тэрэ саанахи шугы туласа һэмжыһэн сабшалан дээрэ ута, богонишье олон тоото һүринүүд жэрылдэнэ. Нёдондо эндэ августын эхеэр ябахадамнай сабшалангай ногооной хахадыньшье сабшагдаагүй, эндэ-тэндэ хэдыхэн һүринүүд тобойлдожо байһан юм. Харин энэ жэлдэ отделениингид үбһэндөө эртэ ороһоной ашаар лэ ногооной эгээл шэмэтэй һайн байхада иимэ ехэ үбһэ сабшажа, хуряажа үрдеэ.

— Энээнһээ үшөөшье ехэ үбһэ абахаар байгаа. Хүбүүд һаналал оролдоно. Теэд звенодо элдэб техникэ, илангаяа трактор дуталдажа, ажалыень гэдэргэ татана. Залуу механизатор Сультим Бадмаевай даадаг энэ звенодо 7 хүн хүдэлдэг. Долоон тракторто юм. Үбһэ сомохо оньһон түхеэрэлгэнь оройдоол нэгэн, тиихэдэ тармагдаһан баалнуудые хумижа суглуулха түхеэрэлгэнүүд үсөөдэнэ. Ядахадаа, таряа хуряалгын комбайнай хуушан хедер тракторто шагтагалаад ябанабди. Юрэдөө, техникэл дуталданал даа, — гэжэ Галтайн отделениие эрхилэгшэ В. Ч. Дондоков хэлэнэ.

— Звеногойхид үдэрэй хэды центнер үбһэ сомодог бэ?

— Үдэр бүрил 250—300 центнерэй һүринүүдые бодхооно. Хэрбээ техникээр хүсэд дүүрэн хангагданхай һаа, үдэрэй 700—750 центнершье үбһэ бэлэдхэхэ аргатай ааб даа, — гэжэ Дондоков харюусана.

Энэ звенодо гол түлэб сэрэгэй алба дүүргэжэ ерэһэн, мүн дунда һургуули дүүргээд, колхоздоо хүдэлхөөр үлэһэн залуу хүбүүд хүдэлнэ. Жэшээнь, үбһэ тармалга, хуряалга дээрэ Сергей Эрдынеев, Батор Дашиев, сабшалга дээрэ Николай Дамбаев гэгшэд онсо шалгарна.

— Эдэмнай булта бүри жааханһаа хойшо үбһэндэ ябажа эхилһэн, үнэр баян айлнуудай хүбүүд юм. Сергей Эрдынеевэй дүрбэн аханарынь механизаторнуудаар хүдэлдэг. Тиихэдэ Батор Дашиев арбан үхибүүдэй аха заха гээшэ. Эдэ залуушуулые дүршэлтэй механизаторнууд Сультим Бадмаев, Дамби Халзанов гэгшэд дахуулжа ябана, —гэжэ отделениие эрхилэгшэ хөөрэнэ.

Галтайн голой һүүлшын гектарнуудай үбһэ хуряажа абаад, энэ звеногойхид мүнөө Агшангын сабшаланда оробо. Эндэ үшөө 200 гаран гектарай үбһэн абтаха зэргэтэй. Тиимэһээ тэдэнэй хэхэ ажалынь ехэ. Эдэнэй хажууда оньһожоруулагдаһан үшөө нэгэ звеное нэмэжэ табяа һаа гү, али үбһэ хуряалгын техникэ үшөө нэмэжэ үгөө һаа, ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлхэ байгаа гэжэ отделениие эрхилэгшэ нүхэр Дондоковто хэлэхэдэмнай, тэрэ иигэжэ тайлбарилна:

— Манай отделенидэ үбһэшэдэй гол звеноһоо гадна, эхэ хонидые харууһалдаг хонишодой бүхы бригаданууд үбһэ сабшадаг. Тиимэһээ зарим трактор, машинануудаа тэдээндэ үгөөгүйдэмнай аргагүй болоно. Иигээд Агшангада Сультим Бадмаевай звеноһоо гадна, хонишодой 4—5 звено хүдэлхэ юм. Ойрын үдэрнүүдтэ тэндэхи үбһэн хуу абтаха ёһотой.

М. НАМЖИЛОВ.
Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина» колхоз.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: звеноо даагша С. Бадмаев (баруун гарһаа) залуу механизатор Ч. Гармаевтай; хонишодой звеногойхид үбһэеэ сомоно.
Авторай фото.

УЛЯАТАЙН ҮБЬЭШЭД УРАГШАТАЙ

Зэдын болон Захааминай хүршэ районуудай дайда талые хизаарлан хубааридаг Уляатай гол шадархи сабшалангай ногоон хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар урганхай, миралзан харагдана. Голой доогуурхи сабшалангыень ёһотойл ээзтэй гэжэ мэдэхээр һайжаруулагданхай.

Үнэхөөрөөшье, эндэ Харацайн совхозой эгээл ажалша бэрхэ луговодуудай нэгэн Н. Н. Сокольников 16-хи жэлээ энэ талмайе харууһална.

— Манай звенодо 243 гектар нуга сабшалан даалгагданхай юм. Ажалнай хүсэд оньһожоруулагданхай. Гэбэшье бидэ гар хажуураар дошо болдоггой, ойн соорхойн, бургааһа шугын захаархи газарай үбһэ ногоо сабшажа абадагбди. Мүн ханааб, һубагуудай, уһанай соргонуудай дэргэдэхи үдхэн ногоон орхигдодоггүй,— гэжэ Николай Николаевич хөөрэнэ.

Мүнөө тэрэнэй даадаг звеногойхид үбһэ бухалладаг хоёр түхеэрэлгэ хэрэглэжэ, һурилхын хажуугаар пресс-подборщигоор үбһэеэ тюг болгон багсална.

— Үбһэнэйнгөө шанарыень һайжаруулхын тула унагаагдаһан ногоогоо үдэртэ 2—3 дахин һэлижэ, урбуулжа хатаагаад, ногоохон занданьтюк болгон багсалнабди. Энэ хүдэлмэридэ үбһэ һэлихэ, тармаха шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүд олоор хэрэглэгдэнэ,— гэжэ звеное даагша мэдүүлнэ.

Эндэ механизаторнууд Николай Корытов, Владимир Ваганов, хүдэлмэришэн, звеное даагшын хүбүүн Виктор гэгшэд ажалладаг юм. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ халуун хаһада механизатор Николай Тютрин, үбһэшэд Николай болон Виктор Шелкуновтон, Александр Викулин, Виктор Коноваленко гэгшэдэй ажал магтаалтай.

— КПСС-эй гэшүүн, арадай депутадуудай районно Соведэй депутат Николай Сокольников даалгагдаһан нуга сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 18—20 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэдэг. Байгша ондо гектарай 22—24 центнер үбһэ абаха зорилготой тэрэ ажаллана,— гэжэ совхозой хоёрдохи отделениие эрхилэгшэ Василий Бадмаевич Хабитуев хэлэбэ.

Манай корр.

◆ Халюутын совхозой витаминтай ногооной гурил гаргадаг агрегат хоёр халаанда хүдэлгэгдэжэ, үдэр соо 7 тонно сэнтэй тэжээл гаргана. ◆ Эндэ хүдэлдэг звеногой гэшүүд байгша ондо 300 тонно гурил татаха түсэбтэй юм. ◆ Мүноо тэдэнэр 53 тонно витаминтай ногооной гурил гаргаба.

ХОЁР ХАЛААНАЙ ТУРШАДА

Эмэ хашарагуудые түлжүүлдэг комплексын малай байрануудай хажуугаар саашаа гарахатаймнай сасуу, үндэрөөр хашаалагдаһан хорёогой баруун хойнонь сагаан шиферээр хушагдаһан һарабша доро АВМ-0,65 түхэлэй агрегадай нэгэ жэгдээр хүнхинэхэнь дуулдаба. Тэдээндэ дүтэлхэ бүримнай үбһэнэй хоншуухан үнэр анхилна.

Агрегадай наада хажуудань гурилаар дүүргэгдэһэн саарһан мэшээгүүд зэргэлүүлэн табигданхай.

— Та эндээ байжа байгты. Би звеное даагшые олоод ерэхэб, — гээд намтай суг ябаһан Халюутын совхозой директор И. Ф. Воробьев түргэхэн алхалаад, түмэр сорго, хоолойнуудай саагуур үгы болошобо. Уданьшегүй Иннокентий Филаретович набтаршаг бэетэй, табяад наһаяа шахажа ябаһан хүнтэй хүрэжэ ерэбэ.

— Танилсагты. Энэмнай манай урдаа хараха хүнүүдэймнай нэгэн, түрүү механизатор Виктор Александрович Скарбагатов гээшэ. Ахалагша машинистээр үнихэнэй хүдэлнэ. Зай, ажал хэрэгээ өөрөө хөөрөөд үгыт даа,— гэбэ.

— Юу хөөрөөдхихэбиб даа. Ажалаа хээд лэ байнабди,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

— Үнинэй хүдэлнэ гүт? Мүнөө хэды шэнээн гурилтай болоод байнат? — гэжэ асуубаб.

— Июнь һарын гушанда агрегадаа хүдэлгэжэ эхилээ һэмди. Агрегаднай эбдэржэ, бага-сага һаад хээ. Бидэ хоёр халаанда хүдэлдэгбди. Хэжэ байһан ажалтаймнай танилсахадатнай болохо,— гэжэ нүхэр Скарбагатов хэлээд, маниие дахуулан агрегадай хажууда ошобо.

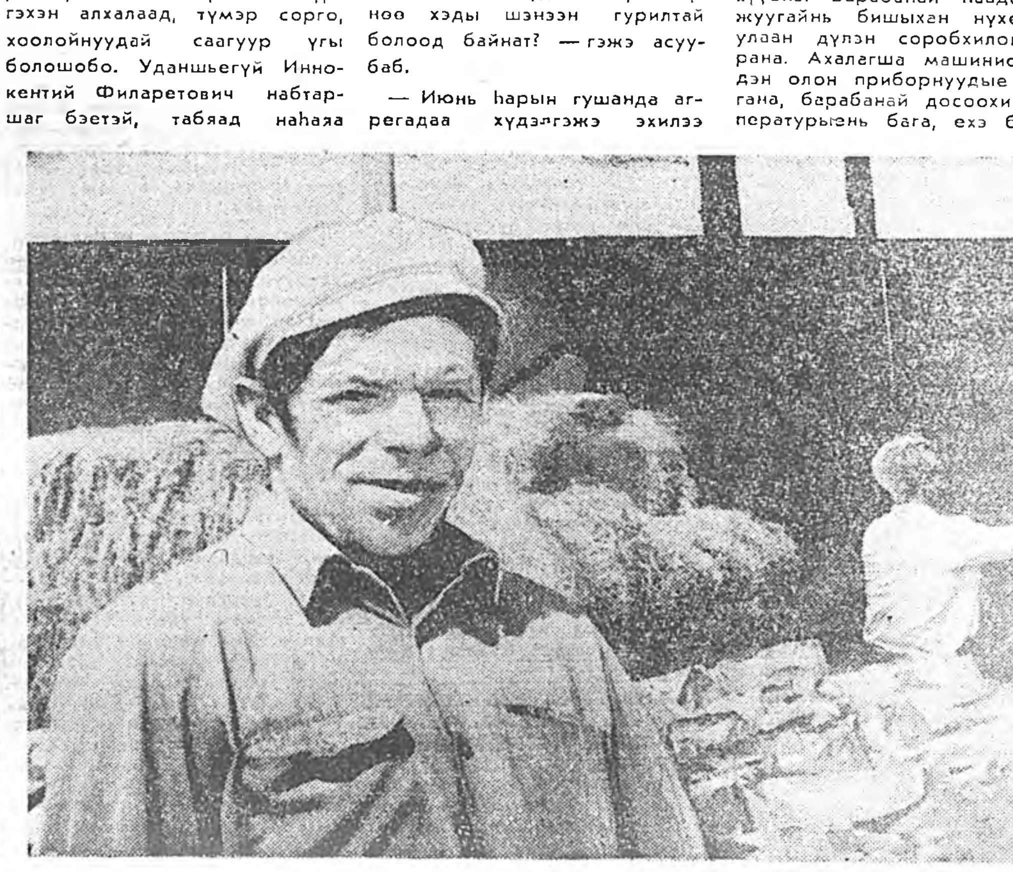
Айхабтар уужамаар, үндэрөөр баригдаһан һарабша доро ороходомнай, хэды һэбшээтэй һэрюун хэбэртэйшье һаа, эрьелдэжэ байһан адар томо барабанһаа халуун агаар сорьёод абана. Автомашинаһаа буулгагдаһан, хэршэгдэһэн ногоон транспортероор дамжуулагдан, барабан руу орожол байха юм. Энэ бүдүүн барабан аалиханаар эрьелдэн хүүенэ. Барабанай наада хажуугайнь бишыхан нүхөөрнь улаан дүлэн соробхилон гарана. Ахалагша машинист хэдэн олон приборнуудые шалгана, барабанай досоохи температурыень бага, ехэ болгоно хэбэртэй, хара, улаан кнопконуудые дараад абаха юм.

Тээ саанань бункерһаа гоожоһон гурилыень мэшээглэжэ, хоёр залуу хүбүүд туха сүлөөгүй ажаллана.

— Эдэ залуу нүхэдтэймнай танилсагты. Энэ жэлдэ арбадахи класс дүүргэһэн Василий Раднаев, Александр Будаев гэгшэд өөһэдынгөө һайн дураар ерээд, хүдэлжэ байна. Василиие онсолон тэмдэглэмээр. Энэ хүбүүн гитара дээрэ һайнаар наададаг, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг. Юрэдөө, ажалша бэрхэ хүбүүд даа,—гэжэ И. Ф. Воробьев мэдүүлбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ тус звеногой гэшүүд дунда зэргээр 7 тонно һайн гурил гаргана. Иигэжэ тэдэнэрэй абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ байһаниинь элитэ.

Д. ДОНДОКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: звеное даагша, ахалагша машинист В. А. Скарбагатов.

Авторай фото.

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ—ЭНХЭ ТАЙБАН БАЙДАЛ

«Дайн дажарые зайсуулан сараха», «Дэлхэй дээрэ — амгалан тайбан байдал» — гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй шиидхэбэрээр августын 6-һаа 13 болотор үнгэргэгдэжэ байһан ядерна буу зэбсэгые хорихын, атомна бомбодолгонуудһаа хохидогшодтой һаналаа нэгэдэхын түлөө ябуулгануудай неделиин үндэһөөр бүхы орон дотор үнгэргэгдэжэ байһан митингнүүд, суглаанууд дээрэ совет хүнүүд мэдүүлнэ.

Москвагайхид энэ долоон хоногые үнгэргэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаба. Эрдэм-техникын Гүрэнэй комитедэй бүхэсоюзна научно-техническэ мэдээсэлэй түбэй коллектив Эб найрамдал хамгаалгын Москва хотын комитедэй гэшүүдтэй августын 11-дэ уулзаба. Американ хархис хүсэнүүдэй Японой Хиросима болон Нагасаки хотонуудые зэрлиг муухайгаар бомбодолго хадаа хүн түрэлтэндэ зүрюу харша, гутамшаг муухай ябуулга болоһон байна гэжэ тэрээндэ хабаадагшад мэдүүлээ.

Иимэ уулзалганууд ниислэл хотын паркнууд соо, предприятинуудта болобо. Москвагай гутал оёдог «Заря» гэжэ нэгэдэлэй ажалшад тогтоол баталан абахадаа, ядерна туршалгануудые болюулхыень США-гай захиргаание уряалһан байгаа.

Украинада үнгэргэгдэһэн олон тоото митингнүүдтэ хабаадагшад Вашингтоной дай жүрөөдэһэн политикые буруушааба.

Долоон хоногой хэмжээ ябуулганууд Ленинградта, Новороссийскда, Самаркандда, мүн манай ороной бусад хотонуудта болоһон байна.

ТУҺА ХҮРГЭНЭ

Зунай һүүлшын һарын эхиндэ наратай сэлмэг үдэрнүүд тогтобо. Тиимэһээ ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри Хүрбын совхоздо урагшатайгаар ябуулагдажа, шиидхэхы хаһадаа оробо. Ажахынгаа малда бардам хүрэхэ үбһэ неосэлхын тула воскреснигууд һүүлэй үедэ олоор эмхидхэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ ажал хэхэ шадалтай хүн зон хүгшэн, залуугүй эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

һаяхан совхозой гаражай хүдэлмэрилэгшэд В. Б. Ринчиновэй хүтэлбэрилдэг тэжээл бэлэдхэлгын звенодо ошожо, үбһэ хуряалгада хабаадалсаба. Бухал табилга, һурилэлгэ мэтын ажалда Э. Доржиев, Б. Ринчинов, Б. Ешеев болон бусад бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлһэн байна.

Ц. ГОМБОЕВА.
хүдөө бэшэгшэ.

Хориин район.

...А ХУРЯАЛГА ХАЛБА

...тарясаад газар тарьялангай зональна ...сахижа, эршэмтэй технологи үргэнөөр нэб... баян ургаса абахын түлөө оролдосо ехэтэй... Партиин XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай ...) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын ...дохи табан жэлдэ эрид хубилалта хэгдэхэ ...н табан жэлэйхитэй сасуулбал, шэнэ табан ...таряа бэлэдхэлгэ 22, хартаабха — 26 процент, ...и дээшэлүүлхэ зорилго табигдана. Тиихэдэ ...эзэстэ 120 мянган гектарта шэнинсэ эршэм... тарьигдадаг болохо. Мүнөө жэлдэ республ... ...нүүд 527,9 мянган тонно таряа, 110,9 мян... ...бха, 37,8 мянган тонно овощ үйлэдбэрилхээр ...баян ургаса суглуулжа абаха арга болом... ...з бүхэндэ бии. Имагтал бултадаа габшагай ...үдаргыгаар хүдэлһэнһөө энэ жэлэймнай, ...жэлэй үрэ дүнгүүд дулдыдаха ёшуу. Бри... ...ндэ техникэ, хүсэ шадалаа ашаг үрэ ехэ... ...э, энээнэй ашаар байгша ондо хүдөө ажа... ...алинуудай ургасые эрид дээшэлүүлжэ, ара... ...эбүүдые, социалис уялгануудые ажалша ...заатагүй дүүргэхэ ёһотой. Тиимэһээ хэрэг... ...хникэ, машинаяа, ороохо таряагаа оруулха ...аа, ерэхэ жэлэйнгээ үрэһэ һайнаар хадагал... ...аг болзортонь бэлэн болгохо, хуряалга дээ... технологи үргэнөөр хэрэглэхэ гэшэ механи... ...гэжэлтэдэй нэрэ хүндын хэрэг болоно. Рес... ...охон ажахынуудай механизаторнууд таряа ...н хаһые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахын ту... ...ртээнһээ эрхим шанартайгаар заһабарилха ...аа юм. Сэлэнгын районой Сэлэнгын, Хориин ...Тайлсын, Кабанскын районой Оймороой, Зэ... ...ёрой совхозуудта, Түнхэнэй районой «Си... ...Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ, «Иск... ...арбагатайн районой Ленинэй нэрэмжэтэ кол... ...хуряалгын техникэ гүйсэд заһабарилагдажа, ...нхай. Тус ажахынуудта машинануудай хада... ...дадаг талмайн албан һайнаар хүдэлгэгдэдэг ...э заһабарилан тушааха хүдэлмэри жэншэд... ...гдадаг юм. Мүн эндэ асарагдаһан шэнэ тех... ...хүдэлмэри тусхай хиналта доро абтажа, ...бэлэн болгогдодог гуримтай. Тиимэһээ ...тагаанаар хедагаламжада табигдаһан техни... ...үй зогсоһон ушар гэжэ үзэгдэдэггүй.

...Баргажанай, Яруунын, Захааминай, Ивалгын, ...тайн районуудта таряа хуряалгын комбай... ...лга унжагайруулагдана. Зэдын районой «60 ...«Коммунизм», Баргажанай районой Уланай ...нын районой Инсэнгын, Ивалгын районой ...жанай районой Баргажанай, Зэдын районой ...совхозууд таряа хуряалгада бэлэдхэ талаар ...оронхой. Мухар-Шэбэрэй, Ивалгын районуудайнь 76—81 процентнь лэ бэлэн бол... ...юм. Зэдын, Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй ...хоз, совхозуудта тарьянай тоогууд, ороохо ...эбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүд удаанаар заһабари...

...зөөхэ автомашинанууд болон моортэ трак... ...най, Яруунын, Захааминай, Хяагтын, Бэшүү... ...айонуудай ажахынуудта хүсэд бэлэн болгог... ...үедэ нимэ байдалтай эбсэхээр бэшэ. Юуб ...ымнай зарим ажахынуудта, нэрлэбэл, Сэ... ...XX партсъездын нэрэмжэтэ, Мухар-Шэбэрэй ...«Родина» колхозуудта, энэл районой «За... ...оздо таряа хуряалга эхилэнхэй. Тиимэһээ ...рилэгшэд, мэргэжэлтэд таряа хуряалгые хү... ...гээр угтахын тула дары хэмжээнүүдые абаха

...никые томо бүлэг болгожо бүридхөөд, тех... ...һайнаар хэдэг диагностикын болон диспет... ...үргэнөөр хэрэглэдэг, хуряалгын хүдэлмэриин ...нарай хойноһоо нарин хиналта, хүтэлбэрилгэ ...коллективүүдтэ амжалта туйлагдадаг гэшэ. ...элэй туршада Сэлэнгын районой Тельманэй ...райн районой Онохойн совхозуудта, Тарба... ...Ленинэй, Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» ...моортэ тракторай тэргэнүүдые хэрэглэн, полн ...үрэтэр таряа зөөгдэдэг болоонхой. Энэ шэнэ ...о тээһээ автомашинануудые үсөөнөөр хабаа... ...һаа огто хабаадуулангүйгөөр хуряалга үнгэр... ...жо елгодог юм. Энэ арга мүнөө жэлдэ үр... ...үлэгдэхэ ёһотой. Мүн бүхы комбайнуудые, ...нуудые хоёр халаанда хүдэлгэхэ, комбайн, ...ниие һайнаар ашаглахын тула дүршэлтэй ме... ...жолоошодые шэлэн оложо томилхо хэрэг... ...энэй үнэн шударгыгаар хүдэлһэнһөө уогасын ...ыдахань мэдээжэ. Мүнөө үедэ хуряалга-зөөл... ...үдые бүридүүлхэ, тэдэниие мэргэжэлтэдээр ...үүдалнуудые эршэмтэйгээр шиидхэхэ, ажалай ...урые дээшэлүүлхэ тухай анхаралаа хандуулха ...үлэй дүй дүршэлые, туйлалтануудые хуряалга... ...екс, тарьян ажалай бригадын гэшүүдэй дунда ...руулхэ хүдэлмэриие ажахын хүтэлбэрилэгшэд, ...г болзортонь ябуулха зэргэтэй. Гадна эртээн... ...а нүхэ һүбыень шэглэхэ, бүтүүлхэ хүдэлмэри ...үгэхэ түхеэрэлгэнүүдые, һүниндөө хүдэлхэ... ...эрэл тодхогдохо ёһотой гэшэ. Хүдэлгэгдэжэ ...нүүдтэ яажа техническэ харууһа хэхэ тухай ...ража үзэхэ, оньһото техникэ хангаха опорно ...азануудые ажахы бүхэндэ эмхидхэхэ, хэрэг... ...пасной частьнуудаар, узелнуудаар, агрегадуу... ...алгын эбдэрһэн техникэ һэлбэн заһабарилха ...ры түргөөр ябуулхын тула тусхай автотранс... ...е хангаха хэрэгтэй.

...Госагропром болон районуудай агропромыш... ...үүд хуряалгын бүхы техникые заһабарилгын ...радхаха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые дары ...Мүнөө жэлэй таряа хуряалга бүхы агропромыш... ...үүдтэ ородог гэшүүдэй, албан зургаануудай ...анга шалгалта болохонь лабтай. Ургаса хуряал... ...ын эрилтын ёһоор хараалагдаһан болзор соонь ...э жэлэй үндэр баян ургасын найдамтай үндэһэ ...арга боломжонуудые тарьян ажалай хүгжэлтэ... ...бан зургаан бүхэн олохо зэргэтэй. ...комууд, райкомууд, партийна организацинууд ...ые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тула ажахын ...колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, ...харюусалгые дээшэлүүлхэ, түсэбтэ даабари... ...ис уялгануудаа дүүргэхын тула таряашадай ...элэй болон политическэ хүдэлмэри ...ха, үйлэдбэриин бүхы участогуудта ажа... ...хидхэл һайжаруулха ушартай. Таряа хуряалгын ...рилгада хабаадажа байгшадай, мүн хуряалга... ...ексын гэшүүдэй дунда социалис мүрысөө үр... ...үлхэ, хүн бүхэниие моральна болон материаль... ...ашуулгын гуримууд баталагдажа, ажалша кол... ...хүргэхэ гэшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэр... ...офсоюзай, комсомолой комитедүүдэй зайлаша... ...олоно. Худалдаа наймаанай, бэеын элүүр энхые ...олбосоролой талаар механизаторнуудые ханга... ...дта онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. ...-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һаяхан ...эбтэ арбан хоёрдохи табан жэлдэ орон дотор ...үргүүлгые, тогтууритай һайнаар хүгжөөхэ, ма... ...ородог тарьянай ноосэнүүдые ехэдхэхэ хэм... ...айн тогтоолые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ ...эй ажалшадай шухала зорилго болоно.

...ЕРЭБЭ

...льствын уряа... Республикын ...тр Садык Аль... ...11-дэ Москва...

...ай Политбюро... ...СР-эй Министр... ...эй Түрүүлэгшэ ... КПСС-эй ЦК-... ...огой гэшүүндэ ...-эй Министрнүү... ...Түрүүлэгшын Нэ... ...ю Н. В. Талызин ...усхай тушаалтад ...рэ тэрэниие уг...

...вой С. Аль-Мах... ...хөөрэлдөөнүүд ...эмль соо эхилбэ. ...дын байдалда, Африка болон Дутын Зүүн зүгтэхи байдалда, совет-суданай харилсаанда хабаатай гол шухала асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсээ.

* * *

С. Аль-Махдиин хүндэлэлдэ СССР-эй правительствын үмэнэһөө Кремлиин Ехэ ордон соо сайлалга хэгдэбэ.

Совет талаһаа — Н. И. Рыжков, В. И. Воротников, П. Н. Демичев, Н. В. Талызин болон бусад тусхай тушаалтад хабаадалсаа.

Хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн сайлалга дээрэ Н. И. Рыжков, С. Аль-Махди үгэ хэлэбэ. Тэдэнэй үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, альга ташалгаар угтагдаһан байгаа.

(ТАСС).

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ШЭНЭДХЭН ХУБИЛГАХА ХЭРЭГТЭЙ

Мүнөө үедэ «Знание» бүлгэмэй республиканска эмхи зохёохы, научна хүсэнүүдээр багa бэшэ юм. Эмхиимнай бүридэлдэ 11 мянган эрдэмтэд, гэгээрэлэй болон соёлой хүдэлмэрилэгшэд, арадай ажахын мэргэжэлтэд ородог.

Республикын лектор-эдэбхитэд эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй XXVII съездын документнүүдые, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй документнүүдые үргэн олониитэдэ гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

Һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй туршада «Знание» бүлгэмэй республиканска эмхидэ лекционно пропаганда ябуулха хүдэлмэри шэнэлэн хубилгагдажа байна. Лекционно пропагандын шанар болон аша үрые дээшэлүүлгэ хадаа шэнэдхэн хубилгалгын гол зорилго болоно. Энэ талаар бага бэшэ ажал хэгдээ гэжэ һанагдана.

Лекторнуудэй хүдэлмэриие партийна талаһаа хүтэлбэрилгые шангадхажа, партийна комитедүүдэй болон «Знание» бүлгэмэй эмхинүүдэй үүргэ, уялгануудые тодорхойлон илгаруулжа, лекторнуудэй кадрнуудтай ябуулагдадаг хүдэлмэриие һайжаруулжа, пропагандын юрэнхы түхэл маягуудые лекторнуудэй ажалда үргэнөөр хэрэглэжэ, дүй дүршэл, шадабари ехэтэй лекторнуудые эдэбхитэйгээр хүдэлүүлжэ, манай республиканска эмхи бүхы хүдэлмэриеэ шэнэдхэн хубилгаха зорилго урдаа табина.

«Знание» бүлгэмэй республиканска болон районно шатануудта научно-методическа секци болон Соведүүдэй хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ тон шухала. Республиканска правлениин научно-методическа секцинүүд хүдэлмэриеэ зарим тэды һайжаруулаа. Үнгэрэгшэ 1985 ондо республиканска шатын 390 лекторнууд хүдөөгэй районуудта 4062 лекци уншаа. Байгша жэлэй 1-дэхи кварталай туршада 153 лекторнууд 1384 лекци уншаба. Республиканска правлениин секцинүүдэй гэшүүд 1986 оной түрүүшын дүрбэн һара соо 40 методическа, лекторто туһаламжын хэрэгсэлнүүдые бэлдэһэн байна. Лекторнуудэй республиканска, городской, районно семинарнуудай тоо хоёр дахин олошороо. Үнгэрэгшэ жэлдэ республиканска — 10, городской — 15, районно — 86 семинар үнгэрөө. Республикын лекторнуудэй хоёр хүн бүхэнэй нэгэниинь һуража, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ байнхай.

Тус бүлгэмэй республиканска шатын лекторнуудэй хүдэлмэри эдэбхижээ. Тэдэнэрэй уншаһан лекцинүүдэй хубита 1984 ондо зургаан процент байһан һаа, мүнөө 12 процент болонхой. Эдэбхитэй, дүй дүршэлтэй лекторнууд БГПИ-гэй доцент В. М. Пыкин, ВСТИ-гэй багшанар — профессор М. Н. Халбаев, доцент П. С. Дырхеев, доцент А. Н. Петров. ВСГИК-гэй багшанар — Д. Б. Биликтуев, О. А. Баранов, БСХИ-гэй багшанар — доцент С. А. Заиграев, В. Х. Дагданов һонирхолтой, һайн шанартай лекцинүүдые бэлдэдэг юм.

Республиканска правлениин секцинүүдэй — КПСС-эй түүхын ба түүхэтэ эрдэм мэдэсын (түрүүлэгшэнь М. Н. Халбаев), КПСС-эй гадаадын политическэ ажал ябуулгын (П. С. Дырхеев), научна атеизмын (Ш. Б. Чимитдоржиев), хүдөө ажахын эрдэм мэдэсын (И. А. Ленец) — хүдэлмэри һүүлэй үедэ хараа байса һайжараа.

Лекторнуудэй аттестаци «Знание» бүлгэмэй республиканска эмхиин кадрнуудые шэлэхэ, бэлдэхэ хэрэгтэ ехээр нүлөөлһэн байна. Энэ аттестаци гурбан шатада — эхин, районно, республиканска эмхинүүдтэ үнгэрэгдөө. Аттестациин дүнгүүд тухай хэлээ һаа, иимэ: «Знание» бүлгэмэй гэшүүд бүхыдөө 11518 хүн, тэрэ тоодо эхин шатадань — 7996 хүн, районнодо — 2040 хүн, республиканскада — 590 хүн тоологдоно. Энээнһээ гадна 192 методист, бүлгэмэй эхин эмхинүүдтэ 700 эмхидхэгшэд хүдэлнэ.

Лекционно пропагандые шэнэдхэн хубилгаха талаар Хурамхаанай, Хориин, Зэдын районно организацинууд, Улаан-Үдэ хотын организаци эдэбхитэй ажал ябуулна. Эдэ организацинуудта лекци үнгэргэхэ аудиторинуудай паспортизаци үнгэргэгдэжэ, лекционно пропагандые эмхидхэгшэд тодорхойлогдонхой. Районно эмхинүүдэй лекторнуудэй мэргэжэл дээшэлүүлгэдэ научно-методическа секцинүүдэй эмхидхэдэг семинарнууд бага бэшээр нүлөөлнэ гэжэ һанагдана.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада манай республиканска эмхи лекци уншаха түсэбүүдээ: 1984 ондо — 105,7 процент, 1985 ондо — 105,3 процент, 1986 оной нэгэдэхи кварталда — 106,3 процент дүүргээ.

Лекционно пропагандые шэнэдхэн хубилгалга хадаа энэ хүдэлмэриие эмхи гуримтай, нарин тодорхой, түсэбтэ болгохоор хараална. Лекционно аудитори бүхэндэ, район бүхэндэ уншагдаха лекцинүүдэй хараа түсэбые хүтэлбэри болгон, лекционно пропаганда ябуулагдаха.

«Знание» бүлгэмэй эмхинүүдтэй суг республикын партийна организацинууд иимэ аудиторинуудай паспортизаци үнгэргөө. Мүнөө үедэ республикадамнай лекци үнгэргэхэ 4564 аудитори тоологдоно. Эндэ бүхы хүдэлмэри эмхидхэхэ 4211 хүн тодорхойлогдон нэрлэгдэнхэй. Партийна организацинуудай дэргэдэ эмхидхэлшэдэй институт хүдэлнэ. Эмхидхэлшэ бүхэн тодорхой аудиторидо ябуулагдаха хүдэлмэриин түлөө харюусаха партийна даабаритай юм.

Республикын районно эмхинүүдэй лекционно хүдэлмэриин онол арганууд, түхэл маягууд һүүлэй үедэ яһала һайжараа. Жэшээнь, «Знание» бүлгэмэй Зэдын районно эмхиин (түрүүлэгшэнь Ю. Б. Рыгзенов, харюусалгата секретаринь Л. Г. Игумнова) хүдэлмэри тухай һайн үгэнүүдые хэлэлтэй. Район соо 24 эхин эмхи тоологдоно. Тэдэнэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд квартал бүхэндэ согсологдодог. Эдэ эхин эмхинүүдтэ тематическа секцинүүд хүдэлнэ. Тус эмхинүүдэй лекторнуудэй хүдэлмэри түсэб-графигай ёһоор ябуулагдана. Район соо лекторэй ниитэ үдэр үнгэргэгдэдэг заншалтай. Районно эмхиин эдэбхитэдэй семинарнууд саг үргэлжэ эмхидхэгдэнэ. Зэлтэр тосхоной лекторнуудэй эхин эмхи (түрүүлэгшэнь Е. Б. Жапова) хүдэлмэриеэ тодорхой һайнаар, бодомжотойгоор ябуулна. Лекторнуудайнь тоодо һургуулиин багшанар, медицинын хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ородог юм. Энэ эмхиин дэргэдэ байгуулагдаһан педагогическа эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлдэг, КПСС-эй гадаадын политикын асуудалнуудые ойлгуулдаг, мүн медицинын талаар мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлдэг гурбан секци амжалтатайгаар хүдэлнэ.

Тус эхин эмхи район соогоо эгээн түрүүн хүдэлмэриеэ шэнэдхэн хубилгажа эхилээ һэн. Бүхы лекторнуудынь аттестаци гараа. Лектор бүхэнэй хүдэлмэридэ сэгнэлтэ үгтэбэ. Бии байгаа аудиторинууд бүлта паспортизаци гаранхай. Партийна бюро дээрэ лекционно пропагандые эмхидхэгшэд баталагдаа. Лекционно аудитори бүхэн хараа түсэб-графигтай юм. Мүн лекторнуудэйшье хүдэлмэриин график табигданхай. Энэ эхин эмхидэ шэмэглэгдэһэн «Лекторэй буланда» лекцидэ бэлдэхэдэ хэрэгтэй литература суглуулагданхай. Эмхиин лекторнууд жэл бүри 120-һоо үлүү лекцинүүдые уншажа байдаг. Эгээл эдэбхитэй бэрхэ лекторнуудынь гэбэл, Л. Н. Мысенко, Г. Н. Сухарева, Л. Н. Усова, мүн бусадшье олон нүхэдүүд болоно.

Пропагандын юрэнхы түхэл маягууд «Знание» бүлгэмэй районно организацинуудта аша үрэтэйгөөр хэрэглэгдэдэг болонхой гэжэ һүүлэй дүнгүүд гэршэлнэ. 1985—1986 онуудай һуралсалай жэлдэ республика дотор арадай 163 университет хүдэлөө. Хойто-Байгалай, Баунтын, Бэшүүрэй районуудта, Улаан-Үдэ хотын районуудта арадай университедүүд амжалтатайгаар хүдэлнэ. Үзэл сурталай талаар райкомой секретарьнар, пропаганда болон агитациин таһагуудые даагшанар арадай университедүүдые хүтэлбэрилдэг районно соведүүдэй түрүүлэгшэнэр болонхой.

Лекционно ажал ябуулгада пропагандын юрэнхы түхэл маягуудай нэгэн — лектори үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байнхай. Республика дотор бүхыдөө 474 лектори хүдэлнэ. Тематическа 381 шэглэлтэй лекцинүүд уншагдана. Тэдээн соохоо съездын материалнуудаар — 142—355 темэнүүдээр лекцинүүд уншагдадаг.

Энэ хүдэлмэридэ түйлагдаһан зарим тэды амжалтануудай хажуугаар дутуу дундануудые, дүүрэн хэрэглэгдээгүй арга нөөсэнүүд, шиидхэгдэхэ асуудалнууд үшөөшье олон гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Сэлэнгын, Ивалгын, Захааминай, Тарбагатайн районуудта лекционно хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгалга удаарна. Эдэ районуудта мүнөө болотор лекционно аудиторинууд паспортизаци гараадүй, тэдэнэй хүдэлмэриин хараа түсэб-графигууд табигдаадүй байха юм.

Баргажанай райондо лекционно хүдэлмэриие мүнгөөр хангаха ябадал муугаар эрхилэгдэжэ байһан зандаа. «Знание» бүлгэмэй районно эмхитэй хэлсээ баталһан 17 эмхинүүдэй оройдоол 2-ынь байгша жэлэй нэгэдэхи кварталда мүнгэеэ оруулһан юм.

Зарим районуудта уншагдаха лекцинүүдэй тематика бодомжогүйгөөр түсэблэгдэнэ.

Научно-методическа зургаанууд илангаяа районно эмхинүүдтэ хүдэлмэриеэ шэнэдхэн хубилгахаяа яаранагүй. Бэшүүрэй, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй районуудта районно шатын лекторнуудэй тоо ехэ удаанаар ургана. Кабанскын, Захааминай эмхинүүдэй правлениинүүдэй дэргэдэхи научно-методическа секцинүүд ехэ һулаар, хангалтагүй муугаар хүдэлнэ.

Загарайн, Сэлэнгын районуудай эмхиин харюусалгата секретарьнарай саг үргэлжэ һэлгэлдэжэ байдагынь һанаа зобооно. КПСС-эй Кабанскын, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Ивалгын райкомуудай зүгһөө лекционно пропагандые хүтэлбэрилгэ һуладанхай.

Дээдэ һургуулинуудай багшанарай болон СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэдэй лекционно хүдэлмэриие нилээд эдэбхижүүлхэ, һайжаруулха хэрэгтэй. Марксистско-ленинскэ теориин асуудалнуудые тайлбарилһан, ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын, экономикын, эрдэм-техникын дэбжэлтын, ажалай журам болон эмхидхэлые дээшэлүүлгын, дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй, мүн бусад олон асуудалнуудта зорюулагдаһан темэнүүдээр лекцинүүд уншагдадаг байна.

Научно-методическа хүдэлмэри һайжаруулгада, тус хүдэлмэри эмхидхэдэг зургаануудай үүргэ харюусалга дээшэлүүлгэдэ, лекцинүүдэй шанарые шалгалгада, тэдэниие шагнажа, сэгнэлтэ үгэхэ хэрэгтэ, лекцинүүдэй тематика, каталогууд болон методическа зууршалгануудые зохёохо ажалда гол анхаралаа хандуулха ёһотойбди.

Лекционно хүдэлмэреэр али болохоор олон зониие хангахын тула лекционно аудиторинуудай паспортизаци үргэлжэлүүлхэ, уншагдадаг лекцинүүдые удхынь талаар һайжаруулха, паспорттай аудитори бүхэндэ уншагдаха лекцинүүдэй жэлэй хараа түсэб табигдаха байна. Лекционно пропагандые партийна талаһаа хүтэлбэрилгые һайжаруулха шухала.

Территориально - үйлэдбэриин бэхижүүлэгдэһэн эхин эмхинүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй. Дээдэ һургуулинуудай, Буряадай филиалай, эрдэм-шэнжэлгын институдуудай, конструкторска бюронуудай лекторнуудэй эхин эмхинүүд завод болон фабрикануудай, колхоз, совхозуудай коллективүүдтэй зохёохы хэлсээ баталдаг заншалтай. Энэ үүсхэлые хаа хаанагүй нэбтэрүүлхэ шухала.

«Знание» бүлгэмэй республиканска эмхиин хүдэлмэриеэ шэнэдхэн хубилгажа байһаниие шүүмжэлхы ёһоор хаража үзөө һаа, тус бүлгэмэй районно эмхинүүд гуримтайгаар, тодорхой хараа шэглэлтэйгээр хүдэлжэ эхилээ гэжэ тэмдэглэхэ ёһотойбди.

Тиигэбэшье хэхэ юумэмнай үшөө ехэ байна. КПСС-эй XXVII съездын, партиин ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор, лекционно пропагандые шанарай талаар һайжаруулха, улам саашань нарижуулха хэрэгтэ бүхы хүсэеэ, арга шадабарияа, мэргэжэл дүршэлөө элсүүлхэ уялгаяа мэдэрнэбди.

Н. ВТОРОВА,
«Знание» бүлгэмэй республиканска эмхиин харюусалгата секретарь.

XII ТАБАН ЖЭЛ: *хурдадхалгын замаар*

ХЭГДЭХЭ АЖАЛ ЕХЭ

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, хүдэлмэришэн бүхэнэй оюун бэлиг шадабари гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ, продукциин шанарые нарижуулан һайжаруулха, тэрэнэй ассортиментые үргэдхэхэ асуудалнуудта Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын коллектив гол анхарал хандуулна. Байгша оной эхинһээ экономическа туршалгын эрхэ байдалда ажаллажа байһан тус коллектив түсэбтэ даабаряа дүүргэхэ зорилготойгоор ажаллана.

— Эрид хубилалтануудай болодожо байһан мүнөө үедэ хүтэлбэрилэгшэ бүхэн, хүдэлмэрилэгшэ бүхэн өөрынгөө ажалда тон харюусалгатайгаар хандажа, һайн шанартай продукци гаргаха гэжэ оролдоно. Хубсаһанай шанар гансал дээшэлүүлхэ бэшэ, мүн тэрэнэй ассортиментые олон янзын болгохо, улам һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулнабди, — гэжэ фабрикын профсоюзна комитедэй түрүүлэгшэ Р. Ф. Павлова хөөрэнэ. — Фабрикадамнай һайнаар хүдэлдэг хүнүүд олон. Ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшадай олон дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 5 мянган түхэригэй экономическэ ашаг олзо оруулагдаа.

Илангаяа байгша ондо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн уралан нарижуулгын хоёр дурадхал, нэрлэбэл, зүһэлгын цехые халаахын тула элшын хүсые дахин хэрэглэхэ, мүн технологическа эрилтэнүүдые бэелүүлдэг компрессорнуудэй хүрэһэнэй һүүлдэ сэбэр үһые дахин хэрэглэхэ тухай туршалганууд ехэ ашатай. Залуу хүдэлмэрилэгшэд Л. Казаринкин, Б. Лажапов гэгшэдэй зохёохы хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэгдээ.

Партиин XXVII съездын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, хүгжэлтэ дэбжэлтын шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ талаар ехэ зорилгонууд эндэ хараалагданхай. Тэрэшэлэн фабрикада бар хүсөөр хэгдэдэг ажалые оньһожоруулха түсэб гол түлэб зохёон табигдаа. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ эрхим шанартай хубсаһа оёхо, шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, ашаглагдажа байгаа станогуудые һайжаруулха хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Түүхэй эдэй болон продукциин складуудые мүн лэ оньһожоруулагдаха юм.

Зүһэлгын цехтэ эрхимээр ажалладаг Н. Будаевагай бригадатай танилсабабди. 1980 ондо эмхидхэгдэһэн энэ бригада «Гээгдэгшэгүйгөөр хүдэлхэ» гэһэн уряа доро оролдосотойгоор ажаллана. «Эрхим шанарай бригада» гэһэн нэрэ хүндэеэ жэл бүри амжалтатай хамгаална, хүсэл оролдолгоороо гэршэлнэ. Нёдондо жэлдэ коммунис ажалай бригада гэһэн нэрэ зэргэ энэ бригадада олгогдоо һэн. Бригадна подрядай гуримаар ажалладаг энэ бригадын гэшүүд үдэрэйнгөө нормые, үлүүлэн дүүргэжэ манай ошоһон үдэр 1329 зүһэмэг бэлдэхэ байһан һаа, 1941-дэ хүргөөд байба бшуу. Тигэжэ графигаа 1,5 үдэрөөр уридшалан хүдэлжэ байна.

— Нина Иосифовна Будаева бэрхэ бригадир юм. «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэһэн медаляар шагнагданхай. Бригадын гэшүүн Норжима Чагдурова Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар урмашуулагдаа. Энэ бригадын гэшүүд хэдэн мэргэжэл адли тэгшээр шудалжа, ехэ оролдосотойгоор хүдэлжэ, амаралтада гараһан нүхэдэйнгөө нормые дүүргэдэг, — гэжэ фабрикын инженер-экономист Е. В. Петухова омогорхон хэлээ һэн.

Үнэхөөрөө эбтэй эетэй энэ бригадын хүдэлмэрилэгшэд абаһан уялгаа бэелүүлхэ бэзэ гэжэ найдагдана. КПСС-эй гэшүүн Тамара Михайловна Олейник эрхим ажалай жэшээ харуулна. Бригадын гэшүүд Светлана Дашиева, Вера Маныгова гэгшэд фабрикынгаа, мүн цехэйнгээ ниитын, уран һайханай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байна.

— Манай хүдэлмэри түүхэй эд, ноохо бэлдэдэг нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэритэй сэхэ холбоотой. Жэшээлхэдэ, Черногорско комбинадай коллективэй эзэрһэн утаһанай шанар муу, тиихэ зуураа саг болзор соогоо бидэниие хангадаггүй байһанинь халагламаар. Мүнөө сагай эрилтын ёһоор түүхэй эдээр хангадаг предприятинууд баталһан хэлсээнэй ёһоор продукци худалдаха түсэбөө сүм дүүргэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ бидэнэй хамтын хүдэлмэриһөө түсэбэй дүүргэлтэ сэхэ дулдыдана бшуу, — гэжэ Р. Ф. Павлова һанаата болон хэлээ һэн.

Фабрикынгаа хуушарһан хэрэгсэлнүүдые һэльбэн шэнэлхэ, ажалшадай социально-ажаһуудалые һайжаруулхаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Жэшээлхэдэ, 320 һууритай хүүгэдэй комбинат, 60 бүлын байха гэр баригдажа, ашаглалгада тушаагдаха. Тиихэдэ Улаан-Үдын мэргэжэлэй-техническэ 8-дахи училищида кадрнуудые олоор бэлдэдэг боложо, энэ хугасаа соо 720 хүнэй һураха училищи баригдаха юм. СССР-эй Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулан, фабрикада саад огород ургуулагшадай хамжаанай бүлэг байгуулагдаа. Фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй, мүн тэдэнэй үхибүүдэй амаралтада ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ жэлдэ 320 үхибүүдэй амарха пионернүүдэй «Рассвет» лагерь нээгдээ. Тиихэдэ Котокель нуур шадар амаралтын бааза байгуулха зорилготой.

Зэдын районой Ториин мори үсхэбэрилдэг заводто шеф ёһоной туһаламжа жэл бүри хүргэжэ байдаг. Үбһэ, тэжээл бэлдхэлгын үедэ тусхай бригаданууд хүдэлжэ эхилээ.

Иигэжэ шеф ёһоной туһаламжа үзүүлэн, Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын коллектив ороной Эдеэ хоолой программын бэелүүлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулжа байнхай. Хурдадхалгын замаар дабшаха гэһэн уряа доро хүдэлжэ байһан коллективэй бэелүүлхэ зорилгонууд ехэ, харюусалгатайшье. Тиимэһээ хүдэлмэрилэгшэ бүхэниие түсэбэй дүүргэлтэдэ зоригжуулха, продукциин шанарые дээшэлүүлгэдэ хабаадуулха шухала.

Б. ДЫМБРЫЛОВА,
манай корр.

Промышленность — хүдөө ажахыда

«ЯБАҺАН ХҮН ЯҺА ЗУУХА»

15 жэлэй саана «Татарский Ключ» карьероуправлениин директор П. С. Сафроновой үүсхэлээр үһанай 5 хаалтадаамба баригдаа бэлэй. Хабартаа саһанай хайлахын үеэр гү, али бороогой ороходо һайрам тогтоогдожо, нуга сабшалан үһалагдадаг болонхой. Иигэжэ дүн хамта 800 гаран гектар сабшалан ундалуулагдажа, жэл бүри баян ургаса абтадаг юм.

Карьерэй хүтэлбэрилэгшэд энээгээр хизаарлаагүй. Зун бүхэндэ үбһэ тэжээл бэлдхэхэ 2 звено эмхидхэгдэнэ. «Гигант» колхозой голодоһондо тоологдоһон хоёр трактор өөһэдын хүсөөр заһабарилагдаа. Райгүйсэдкомой шиидхэбэреэр предприятиинхидта 2 мянган центнер үбһэ хуряажа, ажахыда тушааха гэһэн даабари үгтэһэн байна.

— Энэ даабариие бидэ коллективтээ хаража үзөөд, үшөөл бага гэжэ хэлсээ һэмди. Арга боломжомнай дээгүүр ха юм. Тиигэжэ 3,5 мянган центнерһээ доошо бэшэ үбһэ хуряахабди гэһэн уялга абаад, «Вперед» газетын хуудаһануудта районой промышленна предприятинуудта хандаа һэмди. Олон предприятинууд үүсхэлыемнай дэмжээ, — гэжэ карьероуправлениин партийна организациин секретарь В. П. Кашин хөөрөө һэн.

Бүри августын 3-най байдалаар эндэхи оньһожоруулагдамал звенонууд абаһан уялгаа сүм бэелүүлээ юм. Районой промышленна предприятинууд хүдөө ажахыда туһаламжа үзүүлхээр хүдэлмэреэ түргэдхэхын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байна. Түрүүшын, хоёрдохи болон гурбадахи арбан хоногуудай дүнгөөр карьерэйхид түрүү һууринуудта гаража, мүнгэн шангуудта хүртэжэ урмашаа.

— Һайнаар хүдэлэгшэд тухай хөөрэжэ үгыт, — гэжэ Василий Павлович Кашиниие гуйбабди.

— Коммунистнууд И. А. Жуков, Н. А. Пантюхин звенонуудые хүтэлбэрилнэ. Мүн сабшалан дээрэ ажаллажа байһан заһабарилгын-механическа цехэй начальник А. С. Седнёв, хүдэлмэришэд В. И. Афанасьев, А. Н. Матаев, жолоошон А. Я. Бутусин гэгшэд КПСС-эй гэшүүд юм. Харюусалгатай хаһада партийна нүлөөе дээшэлүүлхэ хэрэгтэй, — гэжэ тэрэ харюусаа һэн.

Гурбадахи звеногой гэшүүд предприятиин хамһабариин ажахыда хүдэлдэг юм. Энэ ажахые хүтэлбэрилэгшөөр А. В. Елизов томилогдонхой. 90 шахуу эбэртэ бодо малда 2 мянга гаран центнер үбһэн бэлдэхэгдэдэг. 300 гахай үсхэбэрилэгдэдэг. Өөһэдын хүсөөр баригдаһан теплицэдэ үгэрсэ, мангир, помидор ургуулагдадаг. Иигэжэ поселогой больница, хүүгэдэй саад мяха, һүөр, овощоор хангагдана бшуу. Нёдондо хүдэлмэришэн бүхэндэ 26 килограмм мяхан хубаагдажа үгтэһэн юм.

«Ябаһан хүн яһа зууха» гэһэн үгүүлэл эндэ дэмы бэшэ гэжэ һанагдана.

Г. ДАШЕЕВА.

Зураглал

АМЖАЛТЫН ТҮЛХЮҮР

Амгаланта. Иимэ һайхан нэрэтэй, үргэн тэнюун үрэжэлтэ баян нютаг Хориин хоймор дайдада бии юм.

Яһанай узуураар янгинуулма хүйтэнэй үеэр гү, али аяма халуун зулгы һайхан зунай сагаар энээгүүр ябаа һаа, ажалша бэрхэ, солбон шамбай, хүдэр дорюун, аали номгон абари зантай сэбэр сагаан сэдьхэлтэй хүн зонтой уулзажа, хэжэ байһан ажал хүдэлмэрээрнь һонирхон, түйлажа байһан амжалтануудаарнь омогорхон харахадаа, гүн сэдьхэлэй гүнзэгы бодолдо абтажа болохот.

Үнгэрэгшэ жэлэй январь һарын эхеэр гээшэ һэн ха. Ажалайнгаа хэрэгээр энэ нютагаар ябахадаа, «Георгиевский» совхозой эрхим түрүү һаалишадай нэгэн Мария Батуевна Шираповатай уулзажа хөөрэлдэхэ аза талаантай байшооб. Энэ ажалша бэрхэ эхэнэр тухай оло дахин дуулаһан, жэлэй ямаршье сагта һү һаамаа нэмээхын түлөө ходоодоо оролдодог, түйлаһан амжалтынгаа алтан һабагшые алдангүйгөөр томожол ябадаг гэжэ нютагайхидайнь хэлсэхыень шагнаһан хадаа тэрээнтэй заатагүй золгожо хөөрэлдэхэ гэһэн бодолтой ябааб.

Хараха янзада дунда зэргын бэетэй, мойһон харахан нюдэтэй, һалхи шуурганда үлеэлгэжэ, хүри улаан болошоһон шарайтай, нюдэндөө шэлтэй энэ эхэнэр фермын бусад һаалишадһаа юугээрээшье ондоо бэшэ шэнгеэр намда түрүүшын үедэ үзэгдөө бэлэй. Тэрэ нүхэдтэеэ хамта үнеэдээ һаахаяа бэлдэжэ байгаа һэн.

— 1984 оной дүнгөөр үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2581 килограмм һү һааһааб. Энэмнай гурбан жэлэй урда тээхидэ орходоо, 454 килограммаар дээшээ болоно, — гэжэ Мария Батуевна нюдэнэйнгээ шэл заһажа, номгон дэрүүханаар хөөрөөгөө саашань үргэлжэлүүлнэ.

— Гурбан мянгатанай зэргэдэ гарахашье байгааб. Һаажа байһан үнеэд соомни гурбан мянга гаран шахуу килограмм һү үгэдэг мал бии. Теэд элдэбын шалтагаанһаа боложо, һанаһандаа хүрэжэ шадабагүйб. Нэн түрүүн тэжээлэймнай бааза бата бэшэ. Хэды иимэ бэрхэшээлнүүдэй байгаашье һаань, үнгэрһэн жэлдэ заатагүй гурбан мянгатанай хилые гаталхаар хараалаа һэм, — гэбэ.

— Тиимэ үнеэдтнай олон байгаа юм гү? — гэжэ асуухадамни:

— Тиимэшье олон бэшэл даа. Теэд байһан малаа һайнаар харууһалаад, эдеэлүүлбэл, зорихондоо хүрэхэ арга боломжотойбди, — гэжэ тэрэ харюусаба.

— Мария Батуевна һү ехээр үгэдэг үнеэдтээ онсо анхарал хандуулдаг гээшэ. Тэдэнэйнгээ хойноһоо тусхай харууһа эмхидхэн ябуулдаг, — гэжэ фермые даагша, партиин райкомой бюрогой гэшүүн Жаргалма Доржиевна Сандакова түрүү һаалишанаа магтан хэлэбэ.

— Үхэр гээшэ ганса тэжээлэй элбэгһээ һү ехээр үгэдэг бэшэ ааб даа. Зүгөөр тэдээнээ һайнаар харууһалха, сэбэрээр байлгаха, нарин нягтаар хандаха хэрэгтэй. Һаахаяа байхадаа, гэнтэ сухалдаад, шангаёр хашхараа, заһаа һаашни, үнеэд һүеэ бэгэаар үгэхэ. Эрэгшэн, үлөөгшэнүүдайнгаа абари зангыень һайн мэдэхэ байһан тула танил янзаар хүхэ дэлэнгыень аалиханаар эльбэн нидхэрхэ, нэгэшье дуһал һүсынь газарта дуһаангүй һаажа абаха гэжэ оролдогшоб, — гэжэ Мария Батуевна тобшолжо, удэшынгээ һаамые эхилээ һэн.

— Үнгэрэгшэ декабрь һарын хугасаа соо Мария Шираповамнай ехэл һайнаар ажаллажа гараа. Энэ амжалтаяа улам арьбадхан, саашадаа бүри һайнаар хүдэлжэ, түгэсхэхы жэлдэ, үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һааха ёһотой, — гэжэ совхозой директор, П. Я. Захаровай урдань хэлэһэн үгэнүүд энэ уулзалгын үедэ эжэлүүдгүй досоомни ороо һэн.

Тиин үнгэрһэн жэлэй туршада районой ажахынуудай һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Амгалантын фермын һаалишад һара бүхэндэ эршэ хабаяа шангадхан, хододоо шалгаржа гараа, 1985 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүдээр түрүү һуури эзэлжэ, партиин райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой болон ВЛКСМ-эй райкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн алдартай. Түрүү һаалишан Мария Батуевна Шираповада Хүндэлэлэй грамота барюулагдаһан, гадна нэрэ солонь районно газетын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн байха юм.

Мария Батуевна зунай бэлшээриин үедэ үсэд шангаар хүдэлжэ, үнеэн бүриһөө 1266 килограмм һү һааһаад байхадаа, гурбан мянгатанай тоодо орохо байһанаа тиихэдэ ойлгоо бэлэй. Иигэжэ тэрэ бүри һэйнаар ажаллахые оролдоо. Жэшээлхэдэ, түрүү һаалишан зунай эхин һарада үнеэн бүриһөө 248 килограмм һү һаадаг һаа, харин тэрэнээ июль һарада 409 килограммда хүргэжэ шадаа. Энэ жэшээ түрүү һаалишанай һанал бодолой бодото дээрэнь бэелүүлэгдэжэ болохоор байһыень үшөө дахин гэршэлэн харуулаа. Зунай бэлшээриин зулгыхан хаһые шададаберитайгаар хэрэглэн, түйлаһан амжалтаяа арьбадхан, алтан намарай, янгинама хүйтэн үбэлэй һарануудай туршада Мария Батуевна шэнэ алхамуудые хэжэ, үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарын эхиндэ үнеэн бүриһөө 3006 килограмм һү һааһан байха юм. Иигэжэ тэрэ Амгалантынгаа фермын нэрэ солые район болон республика дотороо алдаршуулаа бшуу.

Энэ фермэдэ бэрхэ һаалишад олон юм. Тэдэнэрэй тоодо Вера Жамбалдоржиева амжалта түгэсөөр ажаллажа ябана. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ социалис уялгаяа холо үлүүлэнхэй.

Тиихэдэ һаалишад М. Гомбоева, Ц. Гармаева, Ц. Цыренов гэгшэд үнеэн бүриһөө тус тустаа 2200 килограмм һү һаажа, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээ.

— Энэ амжалта ганса өөрынгөө хүсөөр түйлаа бэшэб. Намтай суг хүдэлдэг хани нүхэдни, фермымни бүхы коллектив туһалаа гээшэ. Зунай үедэ үхэршэдэй үнеэдээ һайнаар адуулдаг, харууһалдаг, бэлшээн манадаггүй һаань, тэжээл буйлуулагшадай даалгагдаһан ажалдаа ээн ёһоор хандадаггүй байгаа һаань, иимэ амжалта түйлагдахагүй бэлэй, — гэжэ энэ ажалша бэрхэ эхэнэр манда хөөрөө бэлэй.

Хамтын подрядай онол аргые үйлэдбэридөө шадабаритайгаар нэбтэрүүлһэн Амгалантын фермын коллектив түрэл Коммунис партиингаа зэлжээтэ XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн эршэ хабатайгаар, солбон шударгыгаар хүдэлжэ ябаһандань урмашамаар.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ЛЕНИНГРАДСКА ОБЛАСТЬ. «Шушары» совхоз энэ жэлдэ үйлэдбэрилһэн продукциингаа зарим хубиие дэлгүүр дээрэ гаргажа наймаалхадаа, ехэ олзо олоно, худалдан абагшадые сэбэр овощоор сэхэ хангана. Овощ ургуулагшад наймаалха продукцияа өөһэдөө сортолон илгажа худалдана.

Совхозой овощоо дэлгүүр дээрэ худалдадаг болоһоор гурбан һара үнгэрбэ. Мүнөө совхоз 40 мянган түхэриг сэбэр олзо олоод байна. Мүнөө совхозой овощеводууд арбаад ондоо янзын овощ худалдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинградай Московско дэлгүүр дээрэ.
ТАСС-ай фотохронико.

ОЛОНОЙ НЮДЭН ХУРСА

[АРА]ДАЙ ХИНАЛТЫН ХУУДАhАН

Арадай хиналтын органууд партиин заабаринуудай, совет хуулинууд болон правительствын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые ходо шалгажа байха, гүрэнэй аша туhада гарза хохидол ушаруулдаг бүхы юумэнүүдтэй эрид шууд тэмсэлые нүлөөлхэ уялгатай.

[«СССР-эй Арадай хиналта тухай» Хуулиин 3-дахи статьяhаа].

[...]ШЭГҮЙГӨӨР [ТЭ]МСЭХЭ

[...]н 1-hээ хойшо «Ажал хэнгүй олзо олохо [...]ягадхаха тухай» СССР-эй Верховно Со[...]Указ хүсэндөө ороо.
[...]ал хэнгүй олзо олохо дуратайшуулые [...]най, уголовно болон бусад харюусалга[...]гэнүүд хараалагдана.
[...]ельствын эдэ хэмжээнүүдые ажалша арад [...]гаа. Социалис зөөри хамгаалан, гүрэнэй [...]лхэ ябадалтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ [...] уялга гээд хүн зон hайн мэдэрдэг юм. [...]лохо ябадалда хүнгэхэнөөр хандадаг хү[...]урбаанууд зүгhөө шанга эрилтэ табиг[...]
[...]23-да ТЭЦ-эй барилгын управлениин ин[...]автокранай жолоошонтой үгэеэ ойлгол[...]к тодхон табиhан байна. Тэрэ 100 түхэриг [...]олоо.
[...]жолоошон В. Д. Тютрин гүрэнэй автома[...]багаар балкануудые ашаад, хубиингаа [...]батараа баригдаа.
[...]р дээрэ эрхэтэд Гурцухидзе, Хачатурян, [...]нгэ алтанай наада эмхидхэжэ, олзо олохо [...]0—50 түхэриг яла түлэхэ болоо.
[...] хулуугшад 200 түхэриг хүрэтэр яла [...]өөр жэжэ юумэ хулуугшадай тоо хараа [...]н аргагүй. Трикотаж гадар хубсаhанай [...]лэгшэ Гришин 300 грамм нооhо хулууха [...] 1 hара соо салин хүлhэнэйнгөө 20 про[...]лэ болобо.
[...]ай комбинадай хүдэлмэришэн Сидоров [...]хулуугаад ябатараа баригдаа. Тэрэ мүнөө [...]2 hөөраар эльгээгдээд, салин хүлhэнэйн[...]үрэндэ түлэхэ болобо.
[...]надhаа 2 килограмм дрожжо хулууhан [...]з сүүдэй шиидхэбэреэр 150 түхэриг яла [...] түлэхэhөө гадна шанда хүртэлсэхэгүй, [...]инь hунаагдаха юм.
[...]анспортна гурбадахи предприятиин жо[...]шэл hү, ДСК-гай крановщик Викторов [...]барилгын материал, жолоошон Сергеев [...]итэй хилээмэнэй зүйлнүүдые хулууhанайн[...]ажа, гэр бүлэеэ хэды түхэриг мүнгөөр [...]ойлгог лэ!
[...]хэ гээшэ ажал хэнгүй олзо олохо ябада[...]одог байна. Урданьшье энэ ябадалтай [...] Зүгөөр мүнөө РСФСР-эй Уголовно ко[...]тьяда нэмэлтэ оруулагданхай: жэжэ юу[...]лэй туршада хоёр дахин баригдаhан [...]оор заhаруулгын газарта эльгээгдэхэ гү, [...] түлэхэ ёhотой. Хэhээлгын энэ хэмжээн [...]о юумэшье үнэтэйгөөр худалдагшадта [...]охо ёhотой.
[...]жэшээнүүдые дурдая. Г. С. Свинина [...]янhээ түлөө арадай сүүдэй шиидхэбэреэр [...]аhаруулгын газарта эльгээгдэхэ болобо. [...]р худалдажа, олзо олодог байгаа гэжэ [...]гдээ. Эрхэтэн П. Ю. Нуйсков гэгшэ [...]эд бараа үнэтэйгөөр худалдадаг «мэр[...]хүн байба. Тэрэ 400 түхэриг мүнгэ хар[...] Иимэ ябадалай түлөө эрхэтэн Нуйсков [...]ада хабаадуулагдаа.
[...]өө оронхой. Энэнь хуули ёhо наринаар [...]хэтэ хуули ба аша туhые хараада абаха [...]ахилгын оршон байдалда бэелүүлэгдэхэ. [...]э абагшед, хонжоо наймаа хэгшэд, гүрэ[...]агшад — ажал хэнгүй олзо олохо дура[...]алта табиба гээшэ. Гэбэшье энэ тэмсэлдэ [...]үдэлмэрилэгшэд бэшэ, харин олониитэ, [...] хинагшад үргэнөөр хабаадаха уялгатай.

Л. БАЛУРОВА,
Буряадай АССР-эй прокуророй ахалагша. туhалагша.

Республикын арадай хиналтын комитедтэ

ДУТАГДАЛНУУДАА УСАДХАХААР УЯЛГАЛАГДАБА

Республикын арадай хиналтын комитедэй ээлжээтэ заседани дээрэ Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министерствэдэ ородог ажалшадай бэшэгүүд болон хандалганууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Худалдан абагша хэрэгтэй эд бараагаа абахаhаа гадна наймаалагша туhатай зүбшэл, заабари үгэхэ гээд найдадаг байна. Зүгөөр тэдэнэй найдал олонхи ушарта харюулагданагүй. Байгша оной мартын 31-дэ Хяагтын «Хүгжэмэй эд бараан» гэжэ магазинда эрхэтэн Тулоев ерэжэ, хүгжэмэй шэнэ номуудые харуулхыень гуйhан байгаа. Наймаалагшадынь тэрэ хүниие hайнаар хангаха, хөөрэлдэхэ гэжэ оролдоошьегүй. Тиихэдэнь «Гомдолнууд ба дурадхалнуудай дэбтэр» абажа, өөрынгөө гомдолые найруулhан юм. Тэрэ тэрэнэй гомдолдонь худалдаа наймаанай эмхинүүдhээ мүнөөшье болотор харюу үгтөөгүй байhаар.

Городской худалдаа наймаанай эмхинүүдэй олонхи магазинуудта «Гомдолнууд ба дурадхалнуудай дэбтэрнүүд» худалдан абагшадай «хүрэшэгүй» газарта байдаг гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Тэрэ дэбтэртэ юу бэшэхэ тухайнь наймаалагшад асуудаг, мүшхэдэг байна.

Худалдаа наймаанай министерствэдэшье хүн зоной гомдолнуудые hайнаар хаража үзэдэггүй, тодорхой тобшолонуудые хэдэггүй байна.

Худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ хубиин асуудалаар хандалгын үрэ дүн аша үрэ багатай байдаг. Олонхи ушарта хүтэлбэрилэгшэд «Заабари үгтөө» гэжэ тэмдэглээд, зоной хандаhан, гомдоhон тухай мартажархидаг. Тиимэhээ гомдол оруулагшадта ямар харюу үгтөөб, ямар хэмжээнүүд абтааб гэжэ мэдэхын аргагүй байдаг бшуу.

Улаан-Үдын хоердохи пищеторгын магазинуудай хүдэлмэри тухай илангаяа олон гомдол хүн зонhоо ороно гээд арадай хинагшад элирүүлээ.

Арадай хиналтын комитет эдэ дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхахыень хоёрдохи пищеторгын хүтэлбэрилэгшэдые уялгалба.

* * *

Тарбагатайн районой ажахынууд арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи кварталда hү гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэбэгүй. Харин эдэ ажахынууд үбhөөр, шэмэтэ тэжээлээр hайнаар хангагдаhан байгаа.

— Ажахынуудай hаалишадай хүдэлмэриин hара бүриин дүнгүүд тухай, hү hаали яажа дээшэлүүлхэ тухай хөөрэлдөөн болодоггүй, бүтэмжэтэй хэмжээнүүд абтадаггүй байгаа гэжэ тэмдэглэхэээр.

Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон зоовэтмэргэжэлтэд малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри ябуулжа, hү ехээр үгэдэг үнеэдые олошоруулхын түлөө оролдодоггүй байна гэжэ баримтанууд гэршэлнэ. Тодорхойлон хэлэбэл, хүгшэрhэн, бэе муутай үнеэдые залуу малаар hэлгэхэ, искусственна үрэжүүлгэ хэхэ мэтын асуудалнууд муугаар шиидхэгдэдэг байна. 1985 ондо районой үнеэдэйнь тоо түсэбhөө 252 толгойгоор доошоо байгаа. Байгша ондошье үнеэдэйнгээ тоо олошоруулха талаар хэмжээнүүд абтанагүй. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үнеэдэй тоо энэ хугасаа соо 16 толгойгоор, «Советская Россия» колхоздо — 44, Ербановай нэрэмжэтэ совхоз-техникумдэ — 45 толгойгоор хороод байна.

Үнеэдэй ашаг шэмэ дээшэлүүлжэ, үсөөн үнеэдhээ hү ехээр абахын тула районой агропромышленна нэгэдэлэй мэргэжэлтэд ямаршье зохисотой хэмжээ абанагүй. 1986 оной 5 hарын туршада үнеэн бүриhөө абтаhан hү hаали урданайхиhаа 20—40 килограммаар бага байна гэжэ тоо, баримтанууд гэршэлжэ үгэнэ.

Тарбагатайн райондо 16 hаалишан үнеэн бүриhөө 3000 килограмм hү 1984 ондо hааhан байбал, 1985 ондо нэгэшье hаалишан иимэ дүн гүйлажа шадаагүй.

hү гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэхын тула зохихо хэмжээнүүдые абадаггүй байhанай, зоотехническэ хүдэлмэри муугаар ябуулhанай түлөө Тарбагатайн РАПО-гой хүтэлбэрилэгшэдтэ зэмэ тохогдоо.

* * *

«Вторчермет» предприятида республикын арадай хиналтын комитедэй 1985 оной майн 16-да баталан абтаhан тогтоол дүүргэгдээгүй гэжэ арадай хинагшадай хоёрдохиео хэhэн шалгалта харуулба. Түмэр түдэгэ илган бэгсалха түсэб 48 процент, прессэлхэ түсэб 74,5 процент дүүргэгдээ.

Гол түхеэрэлгэнүүдэй 36,8 процентнь, автомашинануудай 54,5 процентнь удаан болзор соо ашаглагдана. Хүдэлгэгдэнгүй байhан түхеэрэлгэнүүдынь, запасной частьнууд болгогдон hалгаагдана. Иимэ ябадалые усадхаха талаар хэмжээнүүд абтанагүй.

«Вторчермет» предприяти 1985 ондо 8 зүйлэй продукци үйлэдбэрилөө. Түмэр түдэгэ тушаажа абаха үедэ тэрэнэй шанарта бага анхарал хандуулагдана, металлургическа заводуудта hайнаар сортлогдоогүй түмэр эльгээгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ, мүн байгша оной 5 hарын туршада вагонуудые миин зогсооhоной түлөө 8,6 мянган түхэриг яла түлэгдөөд байна.

Вагонуудта ашагдаhан түмэр түдэгын шэгнүүр нэмээжэ, худалаар бэшэдэг заншалтай болонхой байба. Онсолходо, ашаhан түмэр түдэгынхи дээрэнь вагоной шэгнүүр нэмэгдэдэг байба бшуу. Үнгэрэгшэ жэлэй, мүн байгша оной 5 hарын туршада 33 мянган тонно үлүү түмэр түдэгэ эльгээгдэбэди гэжэ эндэ худалаар бэшээ.

Улаан-Үдын түмэр замай отделениин начальнигай оорлогшо В. Д. Кутузов, контейнерэй ашаа зөөлгын начальник В. А. Книжин гэгшэд тоо бүридхэлэй хэр байhаниие хинажа, шалгажа байха ёhотой аад, энэ хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандана, гүрэниие мэхэлхэ хэрэг сагсоонь сараагүй байна гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Түмэр замай станцинуудта ашаанай хэм хэмжээе нэмэжэ бэшэхэ ябадал үзэгдэhэн зандаа. Жэшээлхэдэ, Заудинска ба Шулуутайн станцинуудта ашаhан ашаанай хахадынь нэмэгдэжэ бэшэгдэhэн байгаа. Эдэ бүгэдын түлөө зэмэтэй хүнүүд комитедэй шиидхэбэреэр хэhээгдээ.

И. ИГУМНОВ.

ЭРХИМ БҮЛЭГҮҮДЭЙ НЭГЭН

Партийна ба совет органуудай хүтэлбэри доро арадай хинагшад өөрынгөө хүндэтэ уялгануудые дүүргэдэг гээшэ. Хиналтын органууд урдахи зорилгонуудаа бүлэгүүд болон постнуудай гэшүүдэй эрмэлзэл оролдолгоор, тэдэнэй эмхитэй хабаадалсалгаар шиидхэдэг заншалтай.

Тон нимэрхүү гуримаар Захааминай районой түбэй больницын арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд ажаллана. Тэрэнэй бүридэлдэ 17 эдэбхитэд-врачнар, дунда мэргэжэлтэй эмшэд, жолоошод оролсодог. Бүхыдөө 3 секторнууд, мүн районой поликлиникын дэргэдэ 1 пост эмхидхэгдэнхэй. Эмнэлгын хүдэлмэри хинадаг секторые врач Г. К. Красноштанова, социалис зөөри сахин алмаха, ажалшадай гомдол ба дурадхалнуудые хараха секторнүүдые тоо бүридхэгшэ В. Т. Позднякова, медсестра Г. Е. Спицына гэгшэд толгойлно. Түбэй больницын бүлэгэй түрүүлэгшээр районой поликлиникые даагша Ю. Д. Бакшеев хоёрдохиоо hунгагданхай.

Районой хүн зоной элүүр энхые хамгаалагшадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд hүүлэй хоёр жэлэй туршада бага бэшэ хүдэлмэри ябуулаа. Тусхайлбал, бүхыдөө 45 дахин элдэб шалгалтануудые үнгэргэжэ, гурим, дүрим хазагайруулагшадые, hалирхай ябадал гаргагшадые элирүүлээд, зэмэ тохоhон байна. Тэрэ тоодо алмалта хэхэ нөөсэнүүдые элирүүлэн хэрэглэхэ асуудалаар 6 шалгалта, шанар hайжаруулгаар — 13, социалис зөөри хамгаалха талаар — 4 болон бусад шалгалтанууд үнгэргэгдөө.

Жэшээнь, урзанда жэлдэ санэпидстанциин коллективэй мэргэжэлтэдэй дунда хүдэлмэридөө хожомдожо ерэхэ, сагhаа урид гаража ошохо ябадал дэлгэрhэн байгаа. Арадай хинагшадай шалгалтын дүнгүүдээр түбэй больницын ахамад врач захиралта гаргажа, Дармаева, Базарова гэгшэдэй ажал хэнгүй абаhан мүнгэн бусаагдаhан, Дармаева бага түлбэритэй ажалда оруулагдаhан байна.

Түбэй больницын арадай хинагшад ашаг үрэ ехэтэйгээр ажалаа эмхидхэхэ гэжэ оролдоно. Ажалшадай элүүр энхые хамгаалдаг олон тоото албануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ hургаалтай нэгэ hайн жэшээ дурдая. Цакирай больницада эдеэ хоол хадагалалга, тэрэниие болбосоруулга шалгагдаа. Энэ шухала хэрэг юрэнхыдөө тон хангалтагүй байшоо. Тус бүлэгэй гэшүүдэй шалгалтын үндэhөөр районой арадай хиналтын комитет өөрынгөө заседани дээрэ тусхай тогтоол абаа hэн. Цакирай больницада эмшэлүүлэгшэдые эдеэ хоолоор тон муугаар хангадаг, энээниие hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абадаггүй байhан эндэхи ахамад врач С. Ц. Тогмитов, районой түбэй больницын ахамад врачай орлогшо Г. И. Белоусова, Цакирай сельпогой түрүүлэгшэ М. Ц. Цыренова гэгшэд шанга хэhээлтэдэ ороhон байна.

Арадай хинагшад архидалга болон алкоголизмтай тэмсэлдэ өөhэдынгөө хубитые оруулалсана. Районой түбэй больницын отделенинүүдтэ этилов спирт хадагалалга, врачай зүбшөөлөөр тэрэниие зүбөөр хубаарилга болон хэрэглэлгэ саг үргэлжэ шалгагдана.

Гэхэ зуура, хүн зондо наркологическа туhаламжа үзүүлхэ хэрэг тон хангалтагүй байдалтай гэжэ элирүүлэгдэбэ. Районой түбэй больницын хүтэлбэри (ахамад врач Б. Н. Намдаков) энэ ажал hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абанагүй, архида орошоhон хүнүүдые эмшэлэлгэ урагшагүйдэнэ, тэдэниие бүтээсэтэй ажалдань бусаахын тулада аргалха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагданагүй, архиншадые элирүүлхэ талаар хангалтагүй хэмжээнүүд абтана. Райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай хүдэлмэрилэгшэд районой больницын наркологическа таhагай мэргэжэлтэдтэ горитой туhаламжа үзүүлдэггүй байба. Тиихэдэ наркологическа таhагай мэргэжэлтэд предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, архидалга болон алкоголизмтай тэмсэхэ комиссинуудай гэшүүдтэй, мүн бусад олониитын эмхинүүдтэй бата холбоо байгуулнагүй. Арадай хиналтын комитедэй заседани дээрэ шиидхэгдэhэнэй ёhоор, шалгалтын дүнгүүд КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай районно Советэй гүйсэдкомой анхаралда табигдаhан байна.

Арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүдэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар hэргылэмжын хүдэлмэриин байдал, энэ талаар түсэб бэелүүлгэ шалгагдаа. Элирүүлэгдэhэн дутуу дундануудынь нээмэл партийна суглаан дээрэ харагдажа, энэ шухала хэрэг hайжаруулха хэмжээнүүд хараалагдаа.

Аша үрэтэй хиналтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг бүлэгэй гэшүүдэй дунда Л. А. Василенко, М. Г. Налетова, Н. В. Осокина гэгшэд онсо шалгардаг.

Хиналтын бүлэгэй заседанинууд хараалагдаhан болзортоо үнгэрнэ. Шалгалтын болохоhоо урид тэрээндэ хабаатай асуудалнуудтай танилсадаг, зорилгонуудаа тодорхойлдог заншалтай. Гэбэшье баталhан түсэбөө арадай хинагшад заримдаа сүм дүүргэнэгүй. Жэшээнь, 1985 ондо медицинскэ оньhон түхеэрэлгэнүүдэй, автомашинануудай хэр hайнаар ашаглагдажа байhаниие шалгалта хэгдээгүй юм.

hаяхан хинагшадай бүлэгэй түсэбүүд шэнэлэгдэбэ. Ойрын сагта участково болон цеховэ врачнуудай ажал, рентгенэй, хирургиин албануудай хүдэлмэри шалгагдаха хараатай.

Эрхимээр, ашаг үрэтэйгөөр ажалладаг арадай хинагшадай бүлэгүүд район соо олон юм. Тэдэнэй нэгэн түбэй больницын бүлэг болоно. Ажалшадай элүүр энхые хамгаалагшадай эмхиин арадай хинагшадай ажал хэрэгүүдтэй hаяхан республикын хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ И. М. Пытин танилсажа, үндэр сэгнэлтэ үгөө.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

Нарин сэмбын комбинадта нооhо тушаажа абадаг диспетчерээр Н. А. Кушнир 16-дахи жэлээ ажаллана. Тэрэ ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг байхаhаа гадна ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Бэрхэ диспетчер комбинадай арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн байhан тула шалгалта, хиналтын хүдэлмэридэ ходоодо эдэбхитэйгээр хабаададаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. А. Кушнир.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

ГОРНЯГУУД — АРАДАЙ ХИНАГШАД

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент Н. Гонгоровой зураг дээрэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтоhоной уурхайн суута гурбан горнягуудые харанат.

Зүүн гарhаа — Александр Григорьевич **Лужбин**. Эрхим мэргэжэлтэн руда бэдэрэлгын участогай маркшейдерэй харюусалгата уялга 9 жэлэй туршада дүүргэжэ ябана. Хада уулын гүн соо тэрэнэй заабаряар hүбэ нүхэнүүд багаханааршье хазагайруулагдангүй малтагдадаг юм. Тэрэниие горнягууд штрек, штольня, шахтын (hүбэ (ствол) гэжэ нэрлэдэг. Тэрэнэй зааhан шэглэлhээ багаханааршье хазагайруулбал, түсэбhөө гадуур хүдэлмэри хэхэ, элдэб материалнуудые үлүү гаргашалха, эсэстээ комбинадай абажа гаргаhан үнэтэ металлай концентрадай өөрынь үнэ сэн дээшэлхэ гэжэ горняк бүхэн мэдэдэг байна.

Александр Григорьевич энээнhээ гадуур хадын малталгын хүдэлмэри хинадаг, шалгадаг, бүтээгдэhэн хүдэлмэриин хэмжээе саг болзортонь тооложо гаргадаг уялгатай. Уурхай, комбинат соогоо тэрэ эдэбхитэй агитатор, арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн гэжэ алдаршанхай.

Дундань — Станислав Георгиевич **Клиновицкий**. hүүлэй табан жэлдэ тэрэ руда малтажа абадаг бригадые хүтэлбэрилжэ, тэрэнээ комбинадай эгээл эрхимүүдэй зэргэдэ оруулhан алдартай. Суута бригадир КПСС-эй Захааминай райкомой гэшүүн, комбинадай бригадирнуудай соведэй түрүүлэгшэ юм. Комбинадай хүдэлмэришэдэй 79 процентнь бригадна аргаар ажалладаг. Ажалша коллективуудтэ ажахын тоосоон, хамтын подряд урагшатайгаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Дүй дүршэл ехэтэй горняк Станислав Георгиевич Холтоhоной уурхайн партийна организациин секретариин орлогшоор, уурхайн арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшээр hунгагданхай.

Арадай хиналтын тус бүлэгтэ 25 гэшүүд тоологдоно. Тэдэнэй дунда мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин участогуудай мастернууд болон хүдэлмэришэд олон. Арадай хинагшад ажал хэрэгэйнгээ шухала асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулжа, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоно. Байгша оной үнгэрhэн хахад жэлдэ уурхайда 8 шалгалта хэгдээ. Ажалай, үйлэдбэриин журам хазагайруулагшад, оньhон техникэ үрэ багатайгаар ашаглагшад, муу шанартай руда малтажа абагшад, баялигаа гамнадаггүйшүүл шанга хэhээлтэдэ хүртөө. Арадай хинагшадай ажалые уурхайн бүлэгэй бюро урагшатайгаар ударидана.

Станислав Георгиевич мүн бэрхэ, ханамжа ехэтэй hурган хүмүүжүүлэгшэ гэжэ суурхадаг. Металлургын үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүнгөөр эдэбхитэй бригадирта «Комбинадай эрхим hурган хүмүүжүүлэгшэ» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдожо, тэрэнэй зураг Хүндэлэлэй самбарта оруулагдажа, олоной hонорто табигдаа. Хүтэлбэрилдэг бригадань илагшадай тоодо оруулагдажа, мүнгэн шанда хүртэбэ.

Баруун гарhаа — Юрий Григорьевич **Данилов**. Инженер — горняк, руда бэдэрэлгын участогай нормировщик. Энэ мэргэжэлээрээ комбинадай Баян-Голой шулуун нүүрhэнэй шахтада болон эндэ, Холтоhоной уурхайда 24 жэлэй туршада хүдэлмэрилнэ. Нормировщик Юрий Данилов маркшейдор Александр Лужбин хоёр горнягуудай бүтээhэн хадын малталгын хүдэлмэриин хэмжээе бүридхэжэ, ажалайнь салин тодорхойлдог уялгатай. Тэдэнэр үнэтэ металлтай рудагай хэмжээнэй дүн согсолдог, тогтоогдоhон график баримталан, ажалаа эрхимээр ябуулна.

Юрий Григорьевич мүн эдэбхитэй арадай хинагша юм. Руда бэдэрэлгын участогай постые тэрэ толгойлно.

ТООСООН БА hУНГААЛТА

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАЛСАХА

Анаагай совхозой хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ арадай хиналтын бүлэг hаяхан тоособо. Тус совхоздо арадай 47 хинагшад тоологдоно. Тэдэнэй хахадhаа үлүүнь партиин гэшүүд, коллективууд соогоо хүндэтэй болоhон хүнүүд юм. Энэмнай ехэ хүсэн гээшэ.

Совхозой арадай хинагшад hүүлэй үедэ 18 рейд үнгэргөө. Социалис зөөри сахин хамгаалха, ажалай журам hайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ асуудалнуудта арадай хинагшадай шалгалтанууд зорюулагдаhан байгаа.

Анаагай совхоз гүрэндэ нооhо, мяха тушааха түсэбөө жэлhээ жэлдэ дүүргэдэггүй юм. Гол шалтагааниинь гэхэдэ, үхэр мал, хони хурьгад олоороо гарзалдаг байна. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй туршада 2800 хонид, хурьгад, 80 гаран толгой эбэртэ бодо мал гарзалаа. Иимэ юумэнэй боложо байхада, арадай хинагшад юу хаража байгааб, ямар хэмжээнүүдые абааб гэhэн асуудал гарана.

Үнгэрэгшэ жэлэй зун-намарай сагта шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ арга бии байгаа. Зүгөөр хубиин мал бэлшэжэ, гэшхэжэ hалгааhан байгаа. Тэрэ үедэ Краснопартизанска сельскэ, Хориин поселково Советүүд совхозой шэмэтэ тэжээл ургуулдаг тараалан соогуур дура зоргоороо ябаhан үхэр малые хааха, ээдыень хэhээхэ талаар хэмжээнүүдые абаагүй hэн.

Арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд эдэ болон бусад дутагдалнуудые усадхахын тула хэмжээнүүдые абаагүй гэжэ суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэhэн байна.

Арадай хиналтын бүлэг үйлэдбэридэ шэнэ оньhон техникэ нэбтэрүүлхэ, малшадай ажалай эрхэ байдал hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абанагүй. Жэшээлхэдэ, Анаагай hүнэй комплексын малда тэжээл хубааха хүдэлмэри бар хүсөөр хэгдэнэ. Иимэ байдал хубилгахын тулада арадай хиналтын бүлэг дирекциин урда асуудал табяа гү? Үгы.

Ниитын малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэг тон шухала удха шанартай. hайн шанартай үбhэ тэжээлэй байбал, үхэр мал, хони хурьгад гарзалхагүй, гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдаха түсэб дүүргэгдэхэ байна ха юм. Совхозой арадай хинагшадай энэ талаар бэелүүлхэ зорилгонь, хэхэ хүдэлмэринь үшөөл ехэ гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиимэhээ олониитын бусад эмхинүүдэй хүсэеэ хамтадхаж, бүхы хүдэлмэриеэ гэдэнэр эдэбхижүүлхэ уялгатай.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ

РАЙОНУУДhАА МЭДЭЭСЭНЭ:

ХЯАГТА

Тус районой арадай хиналтын комитет колхоз, совхозуудта уhа сасадаг «Фрегат» гэжэ машинануудай хэр зэргэ хүдэлгэгдэжэ байhан тухай асуудалаар үнгэргэhэн шалгалтын дүнгүүдые хаража үзэбэ.

Районой ажахынуудта уhа сасадаг «Фрегат» гэжэ 14 машина тоологдоно. Ехэ-Нугын совхоздо 9, «Пограничный» совхоздо 2, Мөөрөөшын совхоздо 3 машина бии юм. Мүнөө дээрэ эдэ машинануудай 4-ниинь Ехэ-Нугын, 2-ынь «Пограничный» совхозуудта хүдэлгэгдэнэ. «Пограничный», Мөөрөөшын совхозуудта уhа бүлэдэг насосуудаар уhан үгтэнэ.

«Фрегадуудай» олонхинь электрын элшэ хүсэнэй үгы дээрэhээ хүдэлнэгүй. Районой ажахынууд эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулгануудай түсэбгүй байба. Тиихэдэ уhалагдадаг участок дээрэ тарихэ үггамал зохидоор шэлэхэ хүдэлмэри hайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Кукуруза тариhан газар хахалалгын шанар муу гэжэ шалгалтаар элирүүлэгдэhэн байна. Минеральна үтэгжүүлгэ оруулха талаар тусхай түсэб үгы. Тиимэhээ хэды шэнээн үтэгжүүлгын уhалагдадаг газарта оруулагдаха байhаниень мэдэхын аргагүй.

Уhа сасадаг «Фрегат» гэжэ машинануудые муугаар ашаглажа байhанай, дутагдалнуудые усадхаха талаар хэмжээнүүдые абангүй байhанай түлөө районой уhалалгын системын начальник А. А. Бондаренко комитедэй шиидхэбэреэр донгодолгодо хүртэбэ.

Ехэ-Нугын совхозой ахамад агроном М. Б. Гармаев, мелиоратор И. Б. Дармаев гэгшэд мүн лэ донгодолгодо хүртэбэ.

ТҮНХЭН

Районой колхоз, совхозуудай, предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургаануудай арадай хиналтын бүлэгүүд арадай хинагшадые hургаха хэрэгые нарижуулха талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулна. Партийна организацинуудай хүтэлбэри доро арадай хинагшадай 35 hургуули, 11 семинар эмхидхэгдэhэн юм. Бүхыдөө тэндэ 950 хинагшад hурана.

Партийна органуудай зүбшөөлөөр hургуулинууд болон семинарнуудай хэшээлые үнгэргэхэ тусхай үдэр тогтоогдонхой. СССР-эй Арадай хиналтын комитедэй дурадхаhан программын ёhоор хэшээлнүүд hарадаа нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг юм.

hургуулинууд болон семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэдээр предприятинууд, колхоз, совхозууд, организацинууд болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд томилогдоhон байна. Эдэ бүгэдэ хэшээлнүүдэй шанарые hайжаруулха хэрэгтэ нүлөөлөө. Районой бүхы hургуулинууд hуралсалайнгаа программые дүүргэбэ.

«Агропромстройн» ПМК-да, колхозууд хоорондын лесхоздо, Саяанай совхоздо, ремстройучастогта, «Бурводстройн» ПМК-да арадай хинагшадай hуралсал эмхигүйгөөр үнгэрдэг байгаа гэжэ районой арадай хиналтын комитет энэ асуудал зүбшэн хэлсэхэдээ тэмдэглэбэ.

ЗАГАРАЙ

Районой арадай хиналтын комитет Шэнэ-Бэрээнэй гол заводто арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха, тэрэнэй шанар hайжаруулха талаар парти болон правительствын заабаринуудые хэр зэргэ дүүргэдэг тухай асуудал хаража үзэбэ.

Шэнэ-Бэрээнэй гол заводой хүтэлбэрилэгшэд арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха, тэрэнэй шанар hайжаруулха, ассортиментыень үргэдхэхэ талаар шанга хэмжээнүүдые абанагүй гэжэ шалгалтаар элирүүлэгдэбэ.

Тус завод арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэ талаар 1986 онойнгоо түсэб 88,1 процент дүүргэбэ. Энэ хугасаа соо аяар 15,8 мянган түхэригэй эд бараан дутуу тушаагдаа. Байгша ондо 6 ондоо зүйлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха түсэб тэдэнэр табинхай. Гэбэшье энэ түсэбынь hайнаар дүүргэгдэжэ байна гэхын аргагүй. Жэшээлхэдэ, байгша оной хоёрдохи кварталда хүүгэдэй 1,5 мянган стул хэгдэхэ ёhотой аад, мүнөө дээрээ нэгэшье стул худалдаа наймаанда гаргагдаагүй байна. Тиихэдэ хүүгэдэй наадаха «Белаз» түхэлэй автомашина мүн лэ бүтээгдэжэ эхилээгүй байhаар.

Заводой ахамад конструктор ба ахамад технологой гэмээр арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ хүдэлмэри унжагайрна гэжэ комитет тэмдэглэбэ.

Заводой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө эндэ зааргдаhан дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхаха тухай найдуулhыень хараада абажа, арадай хиналтын комитет тэдэнэртэ hануулга хэлгээр хизаарлаха шиидхэбэри батлан абаа.

Байгша оной апрелиин 12-то буряад арадай алдарта хүбүүн, Советскэ Союзай Герой, гвардиин полковник Владимир Бузинаевич Борсоевой түрэһөөр 80 жэлэй ой гүйсоо. Арадай баатарай гайхамшагта хуби заяан тухай хоорэһэн бэшэгүүд редакцидамнай ерэжэл байдаг. Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө наһаяа үгэгшэдэй нэрэнүүд арад зоной мүнхэ дурасхаалда үлэдэг тухай гэршэлһэн эдэ бэшэгүүдэй хоёрыень уншагшадайнгаа анхаралда дурадханабди.

гэй гарнизондо геройн дүү хүбүүн И. Б. Борсоевтой, геройн басаган Елена Владимировнатай, тэрэнэй дайшалхы нүхэр, гвардиин полковник М. И. Галушкатай уулзалганууд үнгэрөө. Хотын олониитын эмхидхэһэн һайндэрэй митинг дээрэ комсомолшууд, пионер-

музей соо В. Б. Борсоевой ажабайдал, дайшалхы зам тухай хоорэһэн материалнууд олоор суглуулагданхай. Эндэ номууд, бэшэгүүд, фото-зурагууд, РСФСР-эй арадай уран зурааша А. Тиминэй бүтээһэн В. Б. Борсоевой бюст бии юм. Мүн тэрэнэй наһа бараһан

ЛЬВОВ ХОТЫНХИД МАРТАНАГҮЙ

Карпаты шадарай хизаарые немец-фашис булимтарагшадһаа сүлөөлэгшэдэй дунда Буряад оронойшье хүбүүд байгаа. Олониинь мүнхэдөө энэ газарта үлэһэн юм. Хүшөөнүүдэйнь дэргэдэ хододоо сэсэгүүд ургажа байдаг. Львов хотынхид сүлөөлэгшэдэйнгээ нангин дурасхаалые сахижа, тэдэнэрэй түрэһэн, үдэһэн газар дайдада, хүн зондо халуун амар мэндые хүргэнэ, доро дохино.

Львов хотын Алдар солын добуун дээрэ буряад арадаи баатар хүбүүн, Советскэ Союзай Герой, гвардиин полковник В. Б. Борсоев хүдөөлүүлэгдэнхэй. Геройн нэрээр Львов хотын эгээн һайхан үйлсэнүүдэй нэгэн нэрлэгдэнхэй юм. Жэл бүри В. Б. Борсоевой түрэһэн үдэртэ, апрелиин 12-то Львов хотынхид Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсын һайндэр тэмдэглэдэг заншалтай. Байгша оной һайндэрэй үедэ Львов хотын һургуулинуудта, сэрэ-нүүд, дайнай болон ажалай ветеранууд үгэ хэлэһэн байна. Үйлэдбэриин «Электрон» нэгэдэлэй 14-дэхи цехэй участогай комсомольско организациин секретарь Т. Ананко участогаймнай комсомолшууд Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоевые коллективэйнгээ бүридэлдэ оруулаа гэжэ дуулгаа һэн. Габшагай ажалайнь түлөө тус коллективэй комсомольско организацида Борсоевой нэрэ һаяхана олгогдобо. ВЛКСМ-эй Червоноармийска райкомой секретарь Г. Станиславчук Борсоевой нэрэмжэтэ дружинын эрхим пионернүүдтэ комсомолой билеедүүдые барюулаа.

Мүн энэ һайндэртэ хүнгэн атлетикээр эстафетэ болобо. В. Б. Борсоевой 80 жэлэй ойдо зорюулагдаһан эстафетэдэ 50-дахи ПТУ-гай һурагшад илажа гараа.

Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсын һайндэр Алдар солын добуун дээрэ үргэлжэлөө. Эндэхи хойно барюулагдаһан Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай I шатын орден музейдэ байдаг. Музей соо эрэлхэг зоригой хэшээл үнгэржэ, тэрэндэ хабаадаһан залуушуул, пионернүүд шэн зоригто сэрэгшэ, Эсэгэ ороноо хамгаалагша В. Б. Борсоевой мүнхэ дурасхаалда үнэн сэхэ, нэрэтэй солотой байхаар тангариг үгөө һэн.

Р. ЗБОРОВСКИЙ,
багша.
Львовско область.

ДОРО ДОХИНОБ

Байгша оной июнь һарада Баруун Украинаар аяншалхадаа, Львов хотодо ошоо һэмди. Львов хотодо Алдар солын добуун дээрэ Буряадай алдарта хүбүүн В. Б. Борсоев хүдөөлүүлэгдэнхэй гэжэ мэдэдэг һэм. Тэрэнэй хүүр дээрэ ошожо, доро дохихо гэһэн хүсэл досоомни түрөө бэлэй. Алдар солын добуун дээрэ «Советскэ Союзай Герой, полковник Борсоев Владимир Бузинаевич 12.IV.1906—8.III.1945» гэһэн үгэнүүд һиилэгдэнхэй мраморна ялагар плитатай хүшөөгэй дэргэдэ удаан зогсоо һэм. Нютагаймнай баатар хүбүүн тухай дурасхаалые Львов хотынхидой мартадаггүй, нангин һайханаар сахижа байдагые харахадаа, үнэн зүрхэнһөө баясаа бэлэйб.

Ф. РОДИОНОВ,
дайнай ветеран.
Улаан-Үдэ хото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ф. П. Родионов Алдар солын добуун дээрэхи В. Б. Борсоевой хүшөөгэй дэргэдэ.

КНР-эй выставкэ Москвада

Москвагай Сокольники парк соо июлиин 25-да нээгдэһэн Хитадай Арадай Республикын худалдаа наймаанай-экономическа выставкэ дээрэ 4 мянган экспонат харуулагдаа. Тэрэ арбан үдэр үргэлжэлөө юм.

Выставкын үедэ москвагайхид болон ниислэл хотын айлшад хитадай промышленностиин хүгжэлтын мүнөөдэрэй хэмжээнтэй танилсаа, хоёр driнoной гадаадын худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд уулзажа, ажал хэрэгэй талаар хэлсээнүүдые баталһан байна.

— Һүүлэй 33 жэлдэ КНР-эй худалдаа наймаанай тусхай выставкэ Советскэ Союзда түрүүшынхиеэ эмхидхэгдэбэ,— гэжэ тэрэнэй директор Се Цзяньцюнь хэлэнэ.— Тиимэһээл тэрээндэ хабаадаһан хитадай 27 министерство болон худалдаа наймаанай кампанинууд бултадаа ехэ харюусалгатайгаар экспонадуудые шэлэһэн байгаа. СССР-тэ худалдаанда эльгээгдэхэ арга боломжотой эд бараа выставкэдэ ерэгшэдэй анхаралда дурадхахые тэрэниие эмхидхэгшэд оролдоо юм. Эдэнь гэбэл, промышленностиин болон хүдөө ажахын эрхим һайн продукци болоно.

Выставкэ соогуур ябажа үзөө һэм. 25 соото талмай дээрэ выставкэ түбхинэнхэй. Элдэб һалбаринуудай олон янзын экспонат хүнүүдэй анхаралые татана. Орёо нарин станогууд, гутал, хубсаһа хунар, гадаадын фирмэнүүдэй лицензээр бүтээгдэһэн гэрэй электронно техникэ, нефтехимиин, хара ба үнгэтэ металлургиин продукци, эдеэ хоолой промышленностиин продукци болон Хитадай верфьнүүд дээрэ бүтээгдэдэг мүнөөнэй суднанууд, спортивна хэрэгсэлнүүд, медицинскэ приборнууд болон гадаадын худалдаа наймаанда гаргагдадаг шаажан зүйлнүүд, торгон эндэ табигданхай. Бүхэхитадай торгоной кампаниин Москва эльгээһэн манекенщица басагад выставкын залда шэнэ моодын хубсаһа хунар харуулна. Элдэб үнгын слайд, видео болон диафильмнүүд зарим стенднүүдтэ нэмэри болоно.

СССР-эй болон Хитадай хоорондохи худалдаа наймаанай-

Байгалай эрьедэ хүхюутэй

Түрэл ажахынгаа хонидой ноохо хайшалалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан Тээгдын дунда һургуулиин бүлэг һурагшад тунгалаг һайхан уһаараа суурхадаг Байгал далайн эрьедэ амарба.

«Сагаан алта» хуряалгада түрүү зэргэдэ хүдэлһэн М. Мижитов, В. Цыренов болон дүн хамта 20 гаран һурагшад Байгал далай ошоо. Тэдэниие совхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь В. Жамбалов хүтэлбэрилөө.

Тобшолходо, хонидой ноохо хайшалалгада һайнаар ажаллаһан һурагшадые Байгал далайн эрьедэ амаруулдаг заншал Хүрбын совхоздо бии юм. Иимэ урмашуулгада хүртэхын түлөө һурагшад хоорондоо мүрысэжэ, эрхимүүдээ элирүүлдэг заншалтай.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
Хориин район.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС - АПН

БАГШАНАРАЙ КОНГРЕСС НЭЭГДЭБЭ

БУДАПЕШТ. «Ород хэлэн —арадуудай хоорондохи эб найрамдалай, хани барисаанай ба үгэеэ ойлголсолгын хэлэн мүн» — гэһэн уряа доро Ород хэлэнэй ба литературын багшанарай уласхоорондын нэгэдэлэй (МАПРЯЛ) VI конгресс августын 11-дэ Будапештдэ хүдэлмэреэ эхилбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой эльгээһэн амаршалгые тэрээндэ хабаадагшад халуунаар угтаһан байна.

ВСРП-гэй Генеральна секретарь Я. Кадарай эльгээһэн амаршалга мүн лэ уншагдаба. ВНР-тэ ород хэлэ шудалалга үргэнөөр дэлгэржэ байна, ород болон совет соёлые дэлгэрүүлэн тараалгада, арадуудай хоорондохи харилсаае бэхижүүлгэдэ МАПРЯЛ-ай ажал ябуулга шухала удха шанартай гэжэ Я. Кадарай амаршалга дотор хэлэгдэнэ.

Конгрессто хабаадагшад — 70 шахуу ороноо хоёр мянгаад русистнууд — ород хэлэ ба литературые багшалалгын теори болон методикын элдэб асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэхэ байна. Конгрессэй үедэ научна конференцинүүд, симпозиумууд болохо, фильмүүд харуулагдаха юм.

Ород хэлэ болон литературые үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ, тэрэниие багшалалгада нэгэдэлэй үүргэ саг үргэлжэ ургажа байна гэжэ МАПРЯЛ-ай уласхоорондын хуралдаанууд элирхэйлэн гэршэлнэ. Ород хэлэ болон литературые шудалалгада хабаатай 130 шахуу уласхоорондын элдэб хэмжээ ябуулга нэгэдэлэй хүтэлбэри доро эмхидхэгдэһэн байгаа. Мүнөө ород хэлэн дэлхэйн 60 ороной һургуулинуудай, мүн 82 ороной дээдэ һургуулинуудай программануудта оруулагданхай.

СОВЕТ—ИНДИИН ДОГОВОРОЙ ОЙ

ДЕЛИ. «Индиин-совет хани барисаан мандаха болтогой!» — гэһэн уряа лозунгнуудые эдэ үдэрнүүдтэ Советскэ Союзтай республикын харилсаа холбооной түүхын гайхамшагта һайндэрэй — эб найрамдал, хани барисаан болон харилсаа холбоон тухай договорой 15 жэлэй ойн тэмдэглэгдэжэ байһан Индиин хото городуудай, һуурин тосхонуудай үйлсэ гудамжануудта хаража боломоор байгаа. Индиин-совет хани барисаанай һарын үедэ бүхы эндэ дотор митингнүүд, суглаанууд, семинарнууд үнгэргэгдэнэ. 1971 оной августын 9-дэ баталагдаһан договор хоёр талын аша үрэ ехэтэй холбоо барисаае хүгжөөхын тула бата үндэһэ һуури табиһа гэжэ тэрээндэ хабаадагшад тэмдэглэнэ.

Делидэхи Совет эрдэм, соёлой ба искусствын байшан соо үнгэргэгдэһэн баярай үдэшэ Индиин болон СССР-эй арадуудай хоорондохи хани барисаанай толотомо жагсаал болобо. Индиин болон СССР-эй Гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн зал соо политическэ ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, олониитын түлөөлэгшэд сугларба. Договорой ойтой дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Индиин Президент Заил Сингхтэ, Премьер-Министр Раджив Гандида эльгээһэн амаршалгын бэшэгүүдэй текстын суглаан дээрэ сонсхогдон уншагдахадань, тэдэнэр альга ташалгаар угтаа.

Шухала удха шанартай дурадхалнууд

УЛААН-БААТАР. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Владивостогто хэлэһэн үгэ соо найруулагдаһан шэнэ совет дурадхалнууд уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һулаpуулха, Ази болон Номгон далайн оршондохи оронуудай хоорондохи этигэл найдалые, үгэеэ ойлголсолгые бэхижүүлхэ талаар Азиин гүрэнүүдэй эб найрамдалта үүсхэлнүүдые дэмжэһэн, хүгжөөһэн шухала акт болоно гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн, ядерна дайнда эсэргүү Монголой врачнарай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо П. Нямдаваа мэдүүлбэ. Дэлхэйн эгээл олон хүн зонтой хубиин арадуудта хандаһан энэ дурадхалнууд эб найрамдалай тала баригшадай тэмсэлэй амжалтада горитой хубитаяа оруулха байна. — гэжэ П. Нямдаваа тэмдэглээ.

НОМГОН ДАЛАЙН УРДА ХУБИИН ХУРАЛДААН

КАНБЕРРЭ. Номгон далайн урда хубиин оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хуралдаанай (ЮТФ) 17-дохи сесси августын 11-дэ Фиджиин ниислэл — Сува хотодо хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Дүрбэн үдэрэй хугасаа соо тэрээндэ хабаадагшад Номгон далайн урда хубида байрладаг оронуудай, хүтэлбэрилэгдэдэг газар дайдын экономическа, политическэ ба бусад харилсаае саашадань хүгжөөхэ гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Дэлхэйн энэ хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулгын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаа.

Ядерна туршалгануудые, али бүхы радиоактивна үлэгдэлнүүдые океан далайн оёорто хадагалалгые эрид буруушаажа байһанаа түгэсхэлэй коммюнике дотор мэдээсэнэ. Муруроа гэжэ шүрэ һубһата арал дээрэ ядерна буу зэбсэг туршалгануудай программые бэелүүлжэ байһан Франциин политикые документын авторнууд эрид буруушааба.

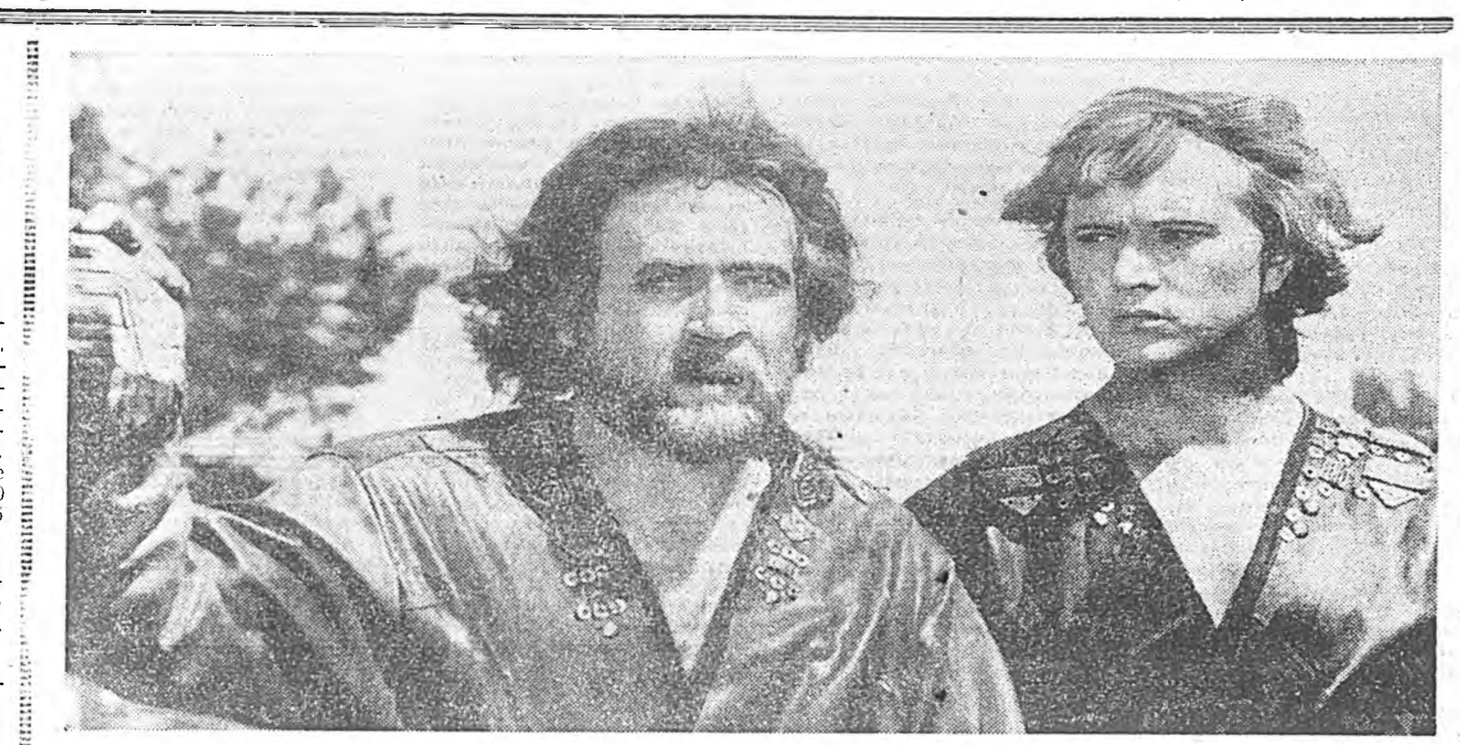
Урдахи сесси дээрэ ЮТФ-эй һайшааһан Номгон далайн урда хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулха тухай договор энэ районой оронуудай аюулгүйе бэхижүүлхэ арга олгохо байна гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ. Номгон далайн урда хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулхын тула договорой протоколдо бүхы ядерна буу зэбсэгтэй гүрэнүүд гараа табиха аабза гэжэ найдажа байһанаа сессидэ хабаадагшад мэдүүлнэ. Советскэ Союз болон Хитад ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулха тухай договорые дэмжэжэ байһан тухайгаа мэдүүлээ һэмнай.

ШРИ ЛАНКАГАЙ ПРЕЗИДЕНТЫН МЭДҮҮЛГЭ

КОЛОМБО. Хэрбээ энэ талаар тэдэнэй хүсэл эрмэлзэл гаргаад байгаа һаань. Тамильска бүлэглэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхын тула правительственна делегацияа эльгээхээр бэлэн байһан тухайгаа Шри Ланкагай президент Дж. Р. Джаявардене мэдээсэбэ. Хүтэлбэрилхы нэгэдэмэл национальна партиин гүйсэдхэхэ комитедэй эндэ болоһон заседани дээрэ тэрэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ.

Национальна үсөөн зониие бүридүүлдэг сингалнууд болон тамилнуудай хоорондохи үг угсаатанай хёмороо зүришэлдөөе гуримшуулан шиидхэхэ зорилготойгоор правительство хэдэн дурадхалнуудые оруулһан байна. Тусхайлбал, социально-экономическа асуудалнуудые шиидхэлгэдэ горитой ехэ эрхэ түлөөлэлгэнүүдтэй нютагай соведүүдые провинцинүүдтэ байгуулхые тэдэнэр хараална.

Энэ хёмороо зүришэлдөөн Шри Ланкагай элдэб угсаатадһаа бүридэдэг олониитын һанааень зобооно.

ЭХЭ ОРОН, ИНАГ ДУРАН, ЭРЭЛХЭГ ЗОРИГ ТУХАЙ

Манай ороной кино-буулгагшадай бүтээлнүүд август һарын кинорепертуарта гол һуури эзэлнэ. Олонхинь үндэр хэмжээнэй бүтээлнүүд гэжэ тэмдэглэхээр.

«Русь изначальная» гэһэн үргэн формадтай, хоёр серитэй фильм М. Горькиин нэрэмжэтэ киностудида режиссер Г. Васильев найруулан табиһан байна. В. Ивановой, мүн иимэ нэрэтэй романай удхаар энэ фильм буулгагдаа юм. Ород гүрэнэй бии боложо байһан үедэ аяар VI зуун жэлэй гүн руу энэ фильм харагшадые урина. Кинокартинын гол герой—россичи уг яһанай залуу хүбүүн ажабайдалай туршалгануудые дабана, эхэ, эсэгын нангин һургаалай ашаар славян арадай хүтэлбэрилэгшэ болоно. Ратиборой хуби заяантай танилсахадаа, славянууд өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн байна гэжэ мэдэжэ абанабди.

«Ород арадай элинсэг хулинсагай илалта түйлаһан жэлнүүд, мүн диилдэһэн ушарнууд арад зониие нэгэдүүлээ, уйдхарта гашуудалдаа ба баяр жаргалдаа хамта байхада бэеэ, уг гарбалаа тэдэнэр абараа гэһэн бодолнууд энэ фильмын гол удхые тайлбарилна»,— гэжэ режиссер Г. Васильев хөөрэнэ. Эдэ бодолнууд мүнөө үедэшье гол шухала зандаа бшуу. Залуу Ратиборой ролиие гүйсэдхэһэн актерто сэхэ, сэбэр сэдьхэлтэй, дайшалхы эрэлхэг зоригтой хүнэй образ гаргаха гэһэн харюусалга даалгагдаа. Ямаршье буу зэбсэг бэрхээр хэрэглэжэ, морёор хурдаар гүйлгэжэ шадаха хүн энэ фильмдэ уригдаа бшуу. Гол ролиие гүйсэдхэһэн артист Владимир Антоник түрүүшынхиеэ иимэ харюусалгатай роль гүйсэдхэжэ байбашье, эдэ бүхы туршалгануудые дабажа гараа. Киноактернууд Борис Невзоров, Людмила Чурсина, Арнис Лицитис, Евгений Стеблов, Григорий Лямке, Иннокентий Смоктуновский, Маргарита Терехова гэгшэд фильмын бусад рольнуудта наадаһан байна.

Режиссер В. Мельниковэй найруулан табиһан **«Выйти замуж за капитана»** гэһэн шэнэ киноленте—лирическэ комеди. «Инаг дуран тухай фильм үниинһөө хойшо табиха хүсэлтэй байгааб» — гэжэ «Ленфильм» киностудиин режиссер В. Мельников тодорхойлно. Оронoймнай мэдээжэ драматург Валентин Черных («Мама вышла замуж», «Семь невест ефрейтора Збруева», «Здравствуй и прощай» гэһэн уран һайханай, «Старший сын» гэһэн телевизионно фильмүүдэй сценари бэшэһэн) шэнэ фильмтэй бидэниие танилсуулна. Бултанда мэдээжэ болоһон «Москва слезам не верит», «Вкус хлеба», «Дублер начинает действовать» гэһэн фильмүүдэй автор юм.

Офицер-пограничник Александр Блинов телевидениин штатна бэшэ корреспондент Елена Журавлева хоёрой инаг дуран тухай мэдээжэ драматургын зохёоһон һүүлшын фильм хөөрэнэ. Елена Журавлевагай ролиие Вера Глаголева (1975 ондо «На край света» гэһэн фильмдэ анха түрүүшынхиеэ наадаһан) гүйсэдхэнэ. Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Москвагай театрай артист Виктор Проскурин капитан Блиновой рольдо наадана. Олон кинофильмнүүдтэ, нэрлэбэл, «Весенний призыв», «Однажды двадцать лет спустя», «По данным уголовного розыска», «Жестокий романс» гэһэн фильмүүдтэ тэрэ хабаадаһан юм.

«Мосфильм» киностудида буулгагдаһан **«Начни сначала»** (режиссер А. Стефанович) гэһэн хүгжэмтэ фильм залуу хүгжэмшэнэй ажабайдал, зохёохы хүдэлмэри тухай хүхюу зугаатайгаар домоглоно.

Гол герой Николай Ковалев —хүндэшэг абари зантай, зүгөөр һайхан сэдьхэлтэй хүн. Тэрэнэй зохёохы ажалые үндэрөөр сэгнэдэг Лиза басагантай болоһон уулзалга Ковалевой ажабайдалые хубилгана: өөртөө, өөрынгөө зохёохы хүдэлмэридэ бүри харюусалгатайгаар хандаха эрилтэ тэрэнэй урда табигдана.

«Машина времени» гэжэ оронoймнай мэдээжэ дуунай-инструментальна ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ, композитор ба дуушан Андрей Макаревич Ковалевой ролиие гүйсэдхэнэ. Драматург Александр Бородянский («Афоня», «Дамы приглашают кавалеров», «Душа», «Мы из джаза», «Зимний вечер в Гаграх» гэһэн фильмүүдэй сценари бэшэһэн) энэ фильмын авторнуудай нэгэн. Бусад рольнуудта артистнууд А. Яковлева, И. Скляр гэгшэд наадана.

Олондо мэдээжэ болоһон режиссер, СССР-эй арадай артист, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат И. Хейфиц **«Подсудимый»** («Ленфильм» киностуди) гэһэн фильм харагшадтаа дурадхаа. Энэ фильм Б. Васильевай «Сүүд ба хэрэг» гэһэн туужын удхаар найруулан табигдаба. Картинын гол удхые сүүдэй хэрэг—гэмтэ хүниие мүрөөрнь мүшхэлгэ тайлбарилна. Үбгэн наһатай хүн, дайнай инвалид ангуушанай буугаар залуу хүниие алана. Тэрэ хүниинь өөрөө гэмтэй байгаа гэжэ мүрдэлгэ гэршэлнэ. Гэбэшье Скулов өөрыгөө тон шангаар, ямаршье сүүдһээ гамгүйгөөр хэһээнэ...

«Современник» гэһэн Москвагай театрай артист Михаил Жигалов (Скулов) кино-харагшадтаяа энэ фильм соо уулзана. Гол ролиие гүйсэдхэһэн артист дүшэн жэлэй туршада киноэкран дээрэ ажаһууна. Тиимэһээ иимэ хүндэ, орёо удхатай драматическа ролиие Михаил Жигалов анха түрүүшынхиеэ наадаба. Артистнууд Татьяна Шестакова, Юрий Кузнецов, Ролан Быков, Елена Санаева болон бусад нүхэд энэ фильмдэ хабаадана.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үйлэ хэрэгүүдые **«По зову сердца»** (А. Довженкын нэрэмжэтэ киностуди) гэһэн фильм зураглана. Дайнай эхилэмсээр фронтдо мордоһон залуу эхэнэр тухай, хожомынь взводые ударидадаг болоһон тухайнь энэ фильм урин дулаанаар хөөрэнэ. Гвардиин ахалагша лейтенант Тамара Александровна Сычевагай хуби заяан—үнэн болоһон ушар фильмын гол удхые элирхэйлнэ. Тамара Зерновагай ролиие залуу актриса Ольга Битюкова гүйсэдхэнэ. Суламифь Цыбульник, Галина Шигаева гэгшэд энэ фильмые найруулан табяа.

«Поездки на старом автомобиле» («Мосфильм» киностуди) гэһэн хүхюу зугаата кинокартина—драматург Эмиль Брагинский, режиссер Петр Фоменко гэгшэдэй шэнэ бүтээл. Дундуур наһанай, гансаардаһан хүнүүдэй—режиссер Зоя Павловна ба футболой судья Герман Сергеевич хоёрой хуби заяанда шэнэ хубилалтанууд болоно. Энээн тухай энэ комеди шогтой зугаатайгаар удхалан харуулна. Евгений Вахтанговай нэрэмжэтэ Москвагай театрай актриса Людмила Максакова Зоя Павловнагай рольдо наадажа, һонирхолтой образтой харагшадые танилсуулба. Мүн хүгжэм энэ фильмдэ гол һуури эзэлнэ. Мэдээжэ автор, дуушан Сергей Никитин тус фильмын хүгжэмые найруулан зохёогоо юм. Хани нүхэр Татьянатаяа хамта энэ фильмдэ хабаадажа, театрай артистнуудай рольнуудые тэдэ гүйсэдхэһэн байна.

Рижскэ киностудида **«Последняя индульгенция»** гэжэ фильм табигдаа. «Худалдаа наймаанда ушардаг гэмтэ ябадалнуудые элирүүлхэ гэһэн гол шухала асуудалые энэ фильм тайлбарилна» гэжэ фильмын режиссер Ада Неретнице хөөрэнэ. Анхандаа иимэ рольнуудые наададаггүй байһан СССР-эй арадай артистка Вия Артмане үнэгэн шэнги мэхэтэй, муу һанаатай магазиниие даагша Эрна Зале гэгшын ролиие шадамар бэрхээр гүйсэдхөө.

«Мой дом на зеленых холмах» (режиссер Ася Сулеева) гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм «Казахфильм» киностудиин шэнэ хүдэлмэри. Мэдээжэ драматург Сергей Бодров энэ фильмдэ сэхэ хабаатай, һүүлэй үедэ үхибүүд тухай һонирхолтой сценаринуудые тэрэ бэшэнэ гэжэ тэмдэглэхээр.

«Путешествие пана Кляксы» гэһэн хоёр серитэй шэнэ фильм «Академия пана Кляксы» гэһэн совет болон поляк кинематографистнуудай табиһан кинофильмын үргэлжэлэл мүн. Энэ фильмдэ ерэхыень үхибүүдые городой кинотеатрнууд урина.

«Бронзовый ключ» (Болгари), **«Самозванец с гитарой»** (Польшо) гэһэн фильмүүд август һарын кинорепертуарта оронхой, **«Соседка»** (Франци) гэһэн гүнзэгы удхатай драма, **«Этот безумный, безумный, безумный мир»** (США) гэһэн комеди мүн лэ энэ һара соо харуулагдана.

Н. ХАНТАЕВА,
Буряадай АССР-эй Госкиногой методист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Русь изначальная» гэһэн фильмһээ хэһэг.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21. 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61. выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений—2-65—54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина Н-00585. Заказ № 186. Индекс